

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ

(повна назва факультету)

КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА ФІНАНСІВ

(повна назва кафедри)

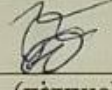
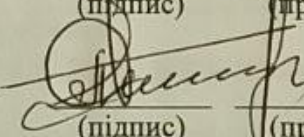
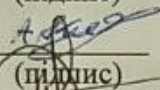
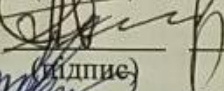
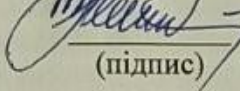
КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня

магістр

на тему: Аналіз та оптимізація управління бізнес-процесами підприємства в контексті посилення його фінансової стійкості (на прикладі ПрАТ «Страхова група «ТАС»)

Виконала: студентка 6 курсу, групи ППМ-61
спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля»

	 (підпис)	Наливайчук І.М. (прізвище та ініціали)
Керівник	 (підпис)	Панухник О.В. (прізвище та ініціали)
Нормоконтроль	 (підпис)	Крупка А.Я. (прізвище та ініціали)
Завідувач кафедри	 (підпис)	Панухник О.В. (прізвище та ініціали)
Рецензент	 (підпис)	Якимішин Л.Я. (прізвище та ініціали)

Тернопіль – 2024

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

Факультет _____ Економіки та менеджменту
(повна назва факультету)
Кафедра _____ Економіки та фінансів
(повна назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри ЕФ

Олена ПАНУХНИК

(підпис)

(прізвище та ініціали)

« 23 »

2024 р.

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

на здобуття освітнього ступеня _____ магістр
(назва освітнього ступеня)

а спеціальністю 076 «Підприємництво та торгівля»
(шифр і назва спеціальності)

студенту _____ Наливайчук Ірині Миколаївні
(прізвище, ім'я, по батькові)

Тема роботи АНАЛІЗ ТА ОПТИМІЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСАМИ ПІДПРИЄМСТВА ЗАДЛЯ ПОСИЛЕННЯ ЙОГО ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ (НА ПРИКЛАДІ ПрАТ «СТРАХОВА ГРУПА «ТАС»)

Сервітник роботи _____ Панухник Олена Віталіївна, д.е.н., професор
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Затверджені наказом ректора від «30» вересня 2024 року № 4/7-958

2. Термін подання студентом завершеної роботи 20.12.2024

3. Вихідні дані до роботи фінансова звітність ПрАТ «СТРАХОВА ГРУПА «ТАС»,
наукові публікації, законодавчі документи

4. Зміст роботи (перелік питань, які потрібно розробити)

1. Теоретичні основи дослідження управління бізнес-процесами та фінансової стійкості підприємства
2. Діагностика результатів діяльності та ефективності бізнес-процесів ПрАТ «СТРАХОВА ГРУПА «ТАС»
3. Оптимізація управління бізнес-процесами підприємства задля посилення фінансової стійкості ПрАТ «СТРАХОВА ГРУПА «ТАС»

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень, слайдів)

Рис.1.1 Класифікація страхових резервів, Рис.2.1 Динаміка окремих статей необоротних активів ПрАТ «СТРАХОВА ГРУПА «ТАС», Рис.2.2 Динаміка окремих статей оборотних активів ПрАТ «СТРАХОВА ГРУПА «ТАС», Рис.2.3 Динаміка вартості власного капіталу ПрАТ «СТРАХОВА ГРУПА «ТАС», Рис.2.5 Значення основних статей звіту про фінансові результати ПрАТ «СТРАХОВА ГРУПА «ТАС», Рис.2.7 Схема бізнес-процесів управління страховими резервами ПрАТ «СТРАХОВА ГРУПА «ТАС», Рис.3.1 Схема процесу автоматизованого управління страховими резервами ПрАТ «СТРАХОВА ГРУПА «ТАС»

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта
Охорона праці	Радинський С.В., к.е.н., доцент
Безпека в надзвичайних ситуаціях	Стручок В.С., старший викладач кафедри ОХ

Підпис
завдання виконавця

7. Дата видачі завдання

«01» жовтня 2024 року

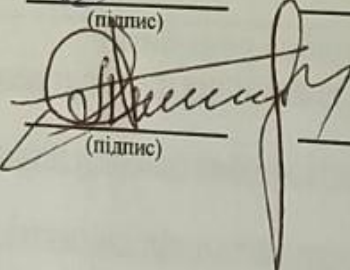
КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів роботи	Термін виконання етапів роботи
1	Вибір та затвердження теми кваліфікаційної роботи	30.09.2024
2	Робота над планом, затвердження плану	08.11.2024
3	Пошук та підбір літератури, відповідно до затвердженого плану	15.11.2024
4	Робота над першим (теоретичним) розділом	22.11.2024
5	Робота над другим (аналітичним) розділом	29.11.2024
6	Робота над третім (проектно-рекомендаційним) розділом	06.12.2024
7	Робота над четвертим розділом «Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях». Підписання розділу в консультантів	13.12.2024
8	Проходження нормоконтролю	14.12.2024
9	Підготовка керівником відгуку та отримання зовнішньої рецензії	15.12.2024
10	Попередній захист кваліфікаційної роботи	16.12.2024
11	Робота ЕК. Захист кваліфікаційної роботи	23.12.2024

Студент

(підпис)

Керівник роботи

(підпис)

Наливайчук І.М.
(прізвище та ініціали)

Панухник О.В.
(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Наливайчук І.М. Аналіз та оптимізація управління бізнес-процесами підприємства в контексті посилення його фінансової стійкості (на прикладі ПрАТ «Страхова група «ТАС»). – Рукопис.

Дослідження на здобуття освітнього ступеня «Магістр» за спеціальністю 076 «Підприємництво та торгівля». – ТНТУ. – Тернопіль, 2024.

Об'єктом дослідження є управління бізнес-процесами ПрАТ «Страхова група «ТАС».

Метою кваліфікаційної роботи магістра є аналіз та оптимізація управління бізнес-процесами підприємства задля посилення фінансової стійкості ПрАТ «Страхова група «ТАС».

Методи дослідження. У роботі використовувалися такі методи: системного аналізу, економічного моделювання, порівняльного аналізу, узагальнення та класифікації.

У кваліфікаційній роботі магістра досліджено сутність та специфіку бізнес-процесів управління підприємством, роль страхових резервів у забезпеченні фінансової стійкості, а також фактори, що впливають на фінансову стійкість підприємства. Проведено аналіз бізнес-процесів управління страховими резервами та їх ефективності на прикладі ПрАТ «Страхова група «ТАС». Розроблено рекомендації щодо впровадження цифрової платформи для автоматизації бізнес-процесів та моделі оптимізації бізнес-процесів управління страховими резервами. Запропоновано шляхи вдосконалення інвестиційної діяльності компанії.

Окремо проаналізовано аспекти забезпечення охорони праці та безпеки в надзвичайних ситуаціях на підприємстві.

Ключові слова: бізнес-процеси, фінансова стійкість, страхові резерви, оптимізація, цифрові технології.

ABSTRACT

Nalyvaichuk I.M. Analysis and optimization of enterprise business process management to enhance financial stability (based on the case study of PJSC “Insurance Group “TAS”). – Manuscript.

Research for obtaining a Master’s degree in specialty 076 “Entrepreneurship and trade”. – TNTU. – Ternopil, 2024.

The object of the study is the management of business processes at PJSC “Insurance Group “TAS”.

The purpose of the qualification work is to analyze and optimize the business process management of the enterprise to enhance financial stability at PJSC “Insurance Group “TAS”.

Research methods. The following methods were used in the work: system analysis, economic modeling, comparative analysis, generalization, and classification.

The qualification work explores the essence and specifics of enterprise business processes management, the role of insurance reserves in ensuring financial stability, and the factors influencing an enterprise’s financial stability. The business processes of managing insurance reserves and their efficiency are analyzed using PJSC “Insurance Group “TAS” as a case study. Recommendations for implementing a digital platform to automate business processes and a model for optimizing business process management of insurance reserves are developed. Ways to improve the company's investment activities are proposed.

Separate issues related to ensuring occupational safety and emergency preparedness at the enterprise are analyzed.

Keywords: business processes, financial stability, insurance reserves, optimization, digital technologies.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ УПРАВЛІННЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСАМИ ТА ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	
1.1 Сутність та специфіка бізнес-процесів управління підприємством.....	9
1.2 Страхові резерви як ключовий елемент фінансового забезпечення діяльності страхових компаній.....	17
1.3 Фінансова стійкість підприємства як результат ефективного управління	21
Висновки до розділу 1.....	26
РОЗДІЛ 2. ДІАГНОСТИКА РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ ПрАТ «СТРАХОВА ГРУПА «ТАС»	
2.1 Загальна характеристика діяльності ПрАТ «Страхова група «ТАС» та її фінансової стійкості	27
2.2 Особливості бізнес-процесів управління страховими резервами ...	42
2.3 Аналіз ефективності бізнес-процесів управління страховими резервами ПрАТ «Страхова група «ТАС».....	49
Висновки до розділу 2.....	53
РОЗДІЛ 3. ОПТИМІЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ БІЗНЕС- ПРОЦЕСАМИ ПІДПРИЄМСТВА ЗАДЛЯ ПОСИЛЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПрАТ «СТРАХОВА ГРУПА «ТАС»	
3.1 Упровадження цифрової платформи для автоматизації бізнес- процесів управління страховими резервами підприємства.....	56
3.2 Модель оптимізації бізнес-процесів управління страховими резервами ПрАТ «Страхова група «ТАС».....	62

3.3 Оптимізація інвестиційної діяльності ПрАТ «Страхова група «ТАС».....	66
Висновки до розділу 3.....	71
РОЗДІЛ 4. ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ	
4.1 Охорона праці на ПрАТ «Страхова група «ТАС».....	73
4.2 Використання механізму страхової відповідальності за завдану шкоду.....	75
Висновки до розділу 4.....	77
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	78
ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	82
ДОДАТКИ.....	87

ВСТУП

Актуальність теми. Ефективне управління бізнес-процесами є одним із ключових факторів фінансової стійкості страхових компаній. В умовах мінливого ринкового середовища та зростаючої конкуренції на ринку страхування важливим завданням стає оптимізація бізнес-процесів управління страховими резервами. Для компаній страхового сектору, таких як ПрАТ «Страхова група «ТАС», питання збереження фінансової стійкості є критичним, оскільки від цього залежить їх здатність виконувати свої зобов'язання перед клієнтами та зберігати конкурентоспроможність на ринку. Актуальність дослідження посилюється необхідністю адаптації до змін регуляторних вимог і впровадження сучасних підходів до управління страховими резервами.

Мета дослідження полягає в аналізі та оптимізації управління бізнес-процесами підприємства задля посилення фінансової стійкості ПрАТ «Страхова група «ТАС».

Основні завдання дослідження:

- дослідити сутність та специфіку бізнес-процесів управління підприємством;
- проаналізувати роль страхових резервів як ключового елемента фінансового забезпечення діяльності страхових компаній;
- визначити чинники, що впливають на фінансову стійкість підприємства, та оцінити їх взаємозв'язок з управлінням страховими резервами;
- провести діагностику поточного стану бізнес-процесів управління страховими резервами ПрАТ «Страхова група «ТАС»;
- дослідити особливості бізнес-процесів управління страховими резервами;
- провести аналіз ефективності бізнес-процесів управління страховими резервами ПрАТ «Страхова група «ТАС»;

- розробити пропозиції щодо оптимізації бізнес-процесів управління страховими резервами для підвищення фінансової стійкості підприємства шляхом впровадження цифрової платформи;
- сформулювати модель оптимізації бізнес-процесів управління страховими резервами ПрАТ «Страхова група «ТАС»;
- запропонувати шлях оптимізації інвестиційної діяльності ПрАТ «Страхова група «ТАС»;
- проаналізувати стан охорони праці та особливості забезпечення безпеки життєдіяльності підприємства.

Об'єктом дослідження є процеси управління бізнес-процесами ПрАТ «Страхова група «ТАС».

Предметом дослідження є теоретико-методичні засади аналізу та оптимізації бізнес-процесів управління страховими резервами для забезпечення фінансової стійкості страхового підприємства.

Методи дослідження. У ході роботи використовувалися методи системного аналізу, економічного моделювання, порівняльного аналізу, а також методи узагальнення та класифікації.

Інформаційною основою дослідження є наукові праці з питань управління страховими резервами та фінансової стійкості, законодавчі акти, що регулюють діяльність страхових компаній, а також фінансова звітність ПрАТ «Страхова група «ТАС».

Наукова новизна дослідження полягає у розробці моделі оптимізації бізнес-процесів управління страховими резервами з метою підвищення фінансової стійкості ПрАТ «Страхова група «ТАС».

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що запропоновані рекомендації можуть бути використані для вдосконалення системи управління в ПрАТ «Страхова група «ТАС» та інших страхових компаніях для підвищення їх фінансової стійкості.

Апробація результатів. Основні положення дослідження були представлені та обговорені на низці науково-практичних конференцій,

присвячених питанням фінансової стійкості та управління страховими резервами (XI, XII, XIII Міжнародні науково-практичні конференції «Формування механізму зміцнення конкурентних позицій національних економічних систем у глобальному, регіональному та локальному вимірах» кафедри економіки та фінансів ТНТУ).

Структура роботи. Робота складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків та пропозицій. Викладена на 87 сторінках тексту, містить 13 рисунків, 17 таблиць та 5 додатків. Список використаних джерел налічує 87 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ УПРАВЛІННЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСАМИ ТА ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Сутність та специфіка бізнес-процесів управління підприємством

Бізнес-процеси є основою функціонування підприємств, оскільки вони визначають, як ресурси перетворюються на продукти або послуги, які мають цінність для споживачів. В найбільш загальних рисах, бізнес-процес – це сукупність взаємопов'язаних дій, які виконуються для досягнення певної мети. У сучасних умовах, коли ринок постійно змінюється, а конкуренція посилюється, важливо мати чітке розуміння сутності бізнес-процесів.

У науковій літературі можна знайти різноманітні підходи до формування дефініції «бізнес-процес».

1. Визначення бізнес-процесу як сукупності дій

Бізнес-процес визначається як сукупність взаємопов'язаних дій, що виконуються для досягнення певної мети в діяльності підприємства. У загальному вигляді бізнес-процес визначають, як структуровану множину дій, спроектовану для виробництва певного продукту (послуги) для конкретного споживача чи ринку [1].

2. Бізнес-процес як основа діяльності підприємства

Бізнес-процеси є основою діяльності конкретного підприємства в національній економіці, оскільки вони визначають порядок виробництва продукції та надання послуг, що впливають на ефективність функціонування підприємства [2].

3. Бізнес-процес як механізм оптимізації

Бізнес-процес розглядається як механізм, що потребує постійної оптимізації для підвищення конкурентоспроможності підприємства.

Оптимізація включає аналіз та вдосконалення кожного етапу процесу з метою зменшення витрат і підвищення якості продукції або послуг.

4. Бізнес-процес як інтегрована система

Бізнес-процес є інтегрованою системою, що поєднує різні функції та підрозділи підприємства, які взаємодіють для досягнення спільних цілей. Це передбачає координацію дій між різними відділами для забезпечення ефективного виконання завдань (детальніше у [3,4]).

5. Визначення бізнес-процесу в контексті цифровізації

Науковці пропонують під бізнес-процесами підприємств в умовах цифрових змін розуміти будь-яку їх діяльність засновану на застосуванні цифрових технологій з метою повного використання їх переваг для досягнення максимально можливої результативності здійснення такої діяльності [5].

Отже, одні дослідники бізнес-процесу визначають його як сукупність взаємопов'язаних дій, що спрямовані на досягнення конкретних цілей в рамках підприємства. Це бачення підкреслює важливість управлінських функцій і організації ресурсів, що забезпечують ефективність роботи підприємства в умовах конкурентного середовища.

У той же час, бізнес-процеси іншими науковцями розглядаються як ключовий елемент діяльності підприємства, оскільки вони впливають на порядок виробництва продукції або надання послуг, що є основою функціонування підприємства в національній економіці.

Окрім того, бізнес-процеси часто сприймаються як динамічний механізм, що вимагає постійної оптимізації для досягнення конкурентних переваг. Оптимізація передбачає аналіз і вдосконалення всіх етапів бізнес-процесів з метою зниження витрат і покращення якості продукції або послуг. Також варто зазначити, що бізнес-процеси є інтегрованою системою, що об'єднує різні функції та підрозділи підприємства, забезпечуючи координацію дій для досягнення загальних цілей.

Бізнес-процеси управління фінансовими ресурсами є ключовою складовою загальної системи управління підприємством, оскільки вони забезпечують ефективне використання фінансових активів для досягнення стратегічних цілей. В умовах сучасної економіки управління фінансовими ресурсами стає все більш складним процесом, що потребує системного підходу, адаптації до змін у зовнішньому середовищі, а також використання новітніх управлінських технологій. Основною метою бізнес-процесів у цій сфері є забезпечення стабільності фінансових потоків, мінімізація ризиків та оптимізація витрат.

Однією з ключових особливостей управління фінансовими ресурсами є його стратегічний характер. Фінансові ресурси є обмеженими, тому важливим є їхнє планування та розподіл між різними підрозділами і напрямками діяльності підприємства.

Процеси управління фінансами включають планування бюджету, контроль за його виконанням, управління капіталом, інвестиціями, а також моніторинг ліквідності та прибутковості підприємства. Такі процеси повинні бути чітко структурованими, оскільки невідповідність у фінансовому плануванні або контролі може призвести до нестачі ресурсів або перевитрат, що вплине на загальну фінансову стійкість підприємства.

Управління фінансовими ресурсами є критично важливим аспектом для забезпечення стійкості підприємства.

Важливою особливістю сучасного підприємства є інтеграція бізнес-процесів управління фінансовими ресурсами з іншими управлінськими функціями підприємства. Це передбачає тісну координацію між різними підрозділами, такими як маркетинг, виробництво, закупівлі та логістика, оскільки фінансові рішення впливають на всі аспекти діяльності. Ефективне управління фінансами вимагає створення інтегрованої системи управління, де всі фінансові рішення ухвалюються з урахуванням потреб та можливостей кожного підрозділу, а також зовнішніх факторів, таких як ринкова кон'юнктура, економічні зміни та державна політика.

У Табл. 1.1 подано характеристику особливостей бізнес-процесів управління фінансовими ресурсами.

Таблиця 1.1

Характеристика особливостей бізнес-процесів управління фінансовими ресурсами

Особливість бізнес-процесів управління фінансовими ресурсами	Характеристика
Планування та контроль	необхідність у точному прогнозуванні фінансових потреб і контролі за витратами. Ефективне планування дозволяє уникнути дефіциту ресурсів та забезпечити стабільність фінансових потоків
Оптимізація витрат	впровадження заходів для зменшення витрат без втрати якості послуг або продукції. Це може включати перегляд контрактів з постачальниками або впровадження нових технологічних рішень для автоматизації процесів
Аналіз ризиків	постійна оцінка фінансових ризиків і розробка стратегій їх мінімізації. В умовах нестабільної економіки управління ризиками стає невід'ємною частиною фінансового менеджменту

Джерело: сформовано автором на основі [6]

Суттєвою рисою управлінських систем конкурентоспроможного підприємства є також необхідність постійного моніторингу і контролю за рухом фінансових ресурсів. Це досягається шляхом впровадження автоматизованих систем обліку та контролю, які дозволяють оперативно отримувати інформацію про фінансовий стан підприємства, аналізувати показники прибутковості та ліквідності, виявляти проблеми і швидко реагувати на зміни. Завдяки таким системам можна своєчасно коригувати стратегію фінансового управління, мінімізувати втрати та підвищити ефективність використання ресурсів.

Окремої уваги заслуговує питання управління фінансовими ризиками, що є невід'ємною частиною системи бізнес-процесів у фінансовій сфері. Підприємство завжди зіштовхується із ризиками, пов'язаними з можливими змінами у зовнішньому середовищі (економічна криза, зміна податкової

політики, коливання курсів валют тощо), тому розробка ефективної системи ризик-менеджменту є необхідною складовою управління фінансами. Така система включає аналіз та прогнозування потенційних загроз, розробку сценаріїв реагування на кризові ситуації, створення резервних фондів та використання інструментів хеджування.

Нарешті, ще однією особливістю бізнес-процесів управління фінансовими ресурсами є їхній інноваційний характер.

Сучасні технології, такі як блокчейн, великі дані, штучний інтелект та фінансові технології (фінтех), змінюють підходи до управління фінансами. Вони дозволяють автоматизувати рутинні операції, покращувати точність прогнозування, підвищувати прозорість і захист фінансових транзакцій. Використання цих технологій сприяє більш ефективному управлінню фінансовими ресурсами і підвищенню конкурентоспроможності підприємства в умовах глобалізації ринку.

Таким чином, бізнес-процеси управління фінансовими ресурсами є комплексною і багатогранною системою, яка охоплює всі аспекти фінансової діяльності підприємства. Їхня ефективна реалізація залежить від точного планування, інтеграції з іншими бізнес-процесами, використання сучасних технологій та постійного контролю за фінансовими показниками.

Класифікація бізнес-процесів є важливим інструментом для управління підприємствами, оскільки вона дозволяє систематизувати різні види процесів, що відбуваються в організації. Бізнес-процеси можна класифікувати за кількома критеріями, такими як тип, функціональність та сфера застосування (Табл. 1.2).

Проаналізуємо описані категорії бізнес-процесів більш детально.

Основні бізнес-процеси безпосередньо пов'язані з виробництвом товарів або наданням послуг. Вони включають такі етапи, як розробка продукту, закупівля сировини, виробництво та реалізація продукції. Ефективність основних процесів визначає конкурентоспроможність підприємства.

Основні категорії бізнес-процесів

Категорія	Опис
Основні процеси	Процеси, які безпосередньо створюють цінність для споживачів, такі як виробництво та продаж товарів або надання послуг
Підтримуючі процеси	Процеси, що забезпечують підтримку основних бізнес-процесів, включаючи управління персоналом та бухгалтерію
Управлінські процеси	Процеси, пов'язані зі стратегічним управлінням і прийняттям рішень на всіх рівнях організації

Джерело: сформовано автором на основі [1, 7]

Підтримуючі бізнес-процеси забезпечують необхідну інфраструктуру для основних процесів. Вони можуть включати управління людськими ресурсами, фінансовий облік, ІТ-підтримку та інші адміністративні функції. Підтримуючі бізнес-процеси є критично важливими для забезпечення стабільності і ефективності основних процесів [1].

Управлінські бізнес-процеси охоплюють всі аспекти стратегічного планування і прийняття рішень в організації. Це може включати аналіз ринку, розробку стратегії розвитку та оцінку результативності діяльності. Управлінські процеси є важливими для адаптації підприємства до змін у зовнішньому середовищі.

Характером реалізованих завдань можна сформулювати наступну класифікацію бізнес-процесів, яка відображає різноманітність функцій, що виконуються в рамках діяльності підприємства. Ця класифікація допомагає зрозуміти, як різні типи процесів взаємодіють між собою і які ролі вони відіграють у загальному управлінні організацією (Табл. 1.3).

Класифікація бізнес-процесів

Категорія	Опис
Виробничі процеси	Процеси, що включають всі етапи виробництва товару від ідеї до реалізації
Сервісні процеси	Процеси, пов'язані з наданням послуг споживачам
Логістичні процеси	Процеси, що охоплюють управління постачанням і доставкою товарів
Фінансові процеси	Процеси, пов'язані з управлінням фінансовими ресурсами підприємства

Джерело: сформовано автором самостійно

Розглянемо подану класифікацію більш детально.

1. Виробничі процеси охоплюють всі етапи від концепції до реалізації товару, що робить їх ключовими для забезпечення конкурентоспроможності підприємства. Вони включають розробку, виготовлення та контроль якості продукції.

2. Сервісні процеси зосереджені на наданні послуг споживачам, що є важливим аспектом для підтримки клієнтської бази та задоволення потреб ринку. Ці процеси допомагають формувати позитивний імідж компанії та забезпечують лояльність клієнтів.

3. Логістичні процеси відповідають за управління постачанням і доставкою товарів, що є критично важливим для забезпечення своєчасності та ефективності обслуговування клієнтів. Вони включають планування, реалізацію та контроль за рухом товарів.

4. Фінансові процеси спрямовані на управління фінансовими ресурсами підприємства, що включає планування бюджету, контроль витрат і аналіз фінансових результатів. Ефективне управління фінансами є запорукою стабільності та розвитку бізнесу.

Таким чином, класифікація бізнес-процесів за характером реалізованих завдань дозволяє підприємствам краще організувати свою діяльність, оптимізувати ресурси та підвищити загальну ефективність роботи. Це також сприяє виявленню можливостей для вдосконалення та інновацій у кожному з

видів процесів, що, в свою чергу, може призвести до підвищення конкурентоспроможності на ринку.

Оптимізація бізнес-процесів є ключовим фактором для підвищення ефективності діяльності компанії. Для створення ефективної бізнес-моделі необхідно зрозуміти, як працює організація. Ніхто в організації не знає, як вона працює, яка необхідна бізнес-модель, що дасть змогу отримати максимальний прибуток, при цьому мінімізує всі ризики. Керівник добре представляє принципи роботи організації загалом, але не може вникнути в деталі роботи кожного рядового співробітника [8].

Виявлення та усунення вузьких місць у бізнес-процесах є необхідним для підвищення їх ефективності. При цьому, система управління повинна зосереджуватися на покращенні її ефективності та результативності, що передбачає наявність детально розробленої системи аналізу діяльності. Ця система повинна не лише виявляти та усувати невідповідності, але й виявляти первісні причини проблем. Встановлення критеріїв ефективності бізнес-процесів та їхній неперервний моніторинг є ключовими [9].

У сучасних трансформаційних умовах економічного стану України розвиток малого бізнесу є одним із пріоритетних шляхів регіональної політики як окремих регіонів, так і держави в цілому. Процеси становлення малого бізнесу в Україні розпочалися з початком незалежності, проте реальних зрушень й досі не помітно [10]. З огляду на це слід розуміти відмінності бізнес-процесів суб'єктів підприємницької діяльності різного розміру та галузевої приналежності.

Постійне вдосконалення бізнес-процесів є необхідною умовою для адаптації до змін у ринковому середовищі. Підприємства повинні впроваджувати циклічний процес вдосконалення, що забезпечує адаптацію до змін у ринковому середовищі. Це може бути реалізовано через методології Lean або Six Sigma, які фокусуються на усуненні витрат і покращенні якості. Варто пам'ятати, що бізнес-процеси підприємств різних галузей потребують

специфічного підходу до налагодження та реалізації бізнес процесів (наприклад, у будівництві [11]).

Постійне вдосконалення не лише сприяє підвищенню ефективності бізнес-процесів, але й допомагає підприємствам залишатися конкурентоспроможними в умовах швидко змінюваного ринку. Важливо не лише впроваджувати нові технології та методи, але й активно залучати співробітників до процесу змін, що сприяє формуванню культури інновацій в організації.

Узагальнюючи вище наведене, можна стверджувати, що бізнес-процеси управління фінансовими ресурсами є складовою частиною загальної стратегії підприємства. Вони потребують постійного аналізу та оптимізації для забезпечення стабільного росту й розвитку компанії в умовах сучасної економіки. Використання сучасних технологій і методик управління стає запорукою успішної діяльності підприємств у конкурентному середовищі.

1.2 Страхові резерви як ключовий елемент фінансового забезпечення діяльності страхових компаній

Страхові резерви є важливим елементом фінансового забезпечення діяльності страхових компаній в Україні. Відповідно до законодавства України, страхові резерви визначаються як сума коштів, що формуються страховими компаніями для забезпечення виконання своїх зобов'язань за укладеними договорами страхування.

Згідно з Законом України «Про страхування» (ст. 1) [12], страхові резерви – це фонди, які формуються для покриття майбутніх виплат за страховими полісами.

Вони включають резерви незароблених премій, резерви заявлених, але не виплачених збитків та резерви катастроф. Ці резерви є критично важливими для забезпечення фінансової стабільності страховика і виконання його зобов'язань перед страховиками.

Основними законодавчими документами, що регулюють формування та управління страховими резервами в Україні, є:

1. Закон України «Про страхування» – визначає основні принципи функціонування страхового ринку, включаючи правила формування та використання страхових резервів.

2. Національний стандарт бухгалтерського обліку 17 «Страхування» [13] – регулює облік страхових резервів у фінансовій звітності.

3. Постанови Національного банку України [14] – встановлюють вимоги до формування та підтримки страхових резервів для забезпечення платоспроможності страховиків.

4. Методичні рекомендації щодо формування та використання страхових резервів – надають практичні поради щодо управління цими фондами.

Згідно з міжнародними стандартами, страхові резерви є критично важливими для забезпечення фінансової стабільності страхових компаній і поділяються на:

- 1) резерви незароблених премій;
- 2) резерви заявлених, але не виплачених збитків;
- 3) резерви катастроф.

Резерви незароблених премій – ці резерви формуються для покриття зобов'язань за полісами, які ще не закінчилися.

Вони представляють собою частину премій, отриманих страховиками, яка відноситься до періоду, що ще не минув. Це дозволяє компанії забезпечити фінансування своїх зобов'язань у майбутньому (детальніше у [15]).

Резерви заявлених, але не виплачених збитків – ці резерви складаються для забезпечення виплат за вже заявленими страховими випадками. Вони відображають оцінку витрат на виплати за страховими випадками, які вже сталися, але ще не були компенсовані.

Важливим елементом діяльності страхових компаній є формування технічних резервів [16].

Резерви катастроф – формуються для покриття великих збитків від катастрофічних подій, таких як природні катастрофи чи великі аварії. Ці резерви допомагають страховим компаніям справлятися з великими одноразовими виплатами, що можуть виникати внаслідок таких подій.

У вітчизняній практиці основними видами страхових резервів є ті ж категорії, що й у міжнародній практиці, проте можуть бути додаткові вимоги та специфікації відповідно до законодавства України (Рис. 1.1).

Рисунок 1.1. Класифікація страхових резервів

Джерело: [17]

Формування страхових резервів є критично важливим аспектом діяльності страхових компаній, оскільки ці резерви забезпечують фінансову стабільність і здатність виконувати зобов'язання перед страховиками.

Основні методи формування страхових резервів наступні.

1. Актуарний метод

АктUARний метод базується на статистичному аналізі даних про минулі страхові випадки та їх витрати. Цей метод дозволяє страховикам оцінити ймовірність настання страхового випадку та визначити розмір резервів, необхідних для покриття майбутніх виплат.

АктUARії використовують різні моделі для прогнозування, які можуть включати:

- моделі регресії для оцінки залежностей між різними змінними, що впливають на частоту та величину виплат;
- метод Каплан-Майєра для оцінки ймовірності настання подій у часі.

Дослідження показують, що використання актуарних методів дозволяє знизити ризики і підвищити точність прогнозів.

2. Метод простого середнього

Цей метод використовується для оцінки резервів на основі середньої величини минулих виплат за страховими випадками. Він є простим у застосуванні, але може не враховувати зміни в тенденціях або специфіку окремих видів страхування. Метод простого середнього підходить для ситуацій, коли дані про минулі виплати стабільні і не підлягають значним коливанням.

3. Метод експоненційного згладжування

Цей метод дозволяє враховувати зміни в тенденціях виплат за часом, надаючи більшу вагу останнім даним. Він є корисним у випадках, коли існують сезонні коливання в частоті або величині виплат. Експоненційне згладжування допомагає страховикам адаптувати свої резерви до нових умов ринку.

4. Метод Бейєса

Метод Бейєса використовується для оцінки невизначеності в прогнозах майбутніх виплат. Цей метод дозволяє інтегрувати нову інформацію у вже існуючі оцінки ризиків, що робить його дуже гнучким і адаптивним до змін у ринковому середовищі.

Отже, формування страхових резервів є складним процесом, який вимагає використання різних методів для забезпечення точності прогнозів і фінансової стійкості компанії. Вибір методу залежить від специфіки діяльності страховика, доступних даних та особливостей ринку.

Ефективність управління страховими резервами безпосередньо впливає на фінансову стійкість і платоспроможність страхових компаній. Неправильне формування або недостатній обсяг резервів можуть призвести до фінансових труднощів у разі значних страхових виплат.

1.3 Фінансова стійкість підприємства як результат ефективного управління

Фінансова стійкість підприємства є критично важливим аспектом його діяльності, що визначає здатність компанії виконувати свої зобов'язання, підтримувати платоспроможність та забезпечувати стабільний розвиток. Вона характеризується співвідношенням власного та позикового капіталу, а також ефективністю управління фінансовими ресурсами.

Фінансова стійкість підприємства визначається як стан фінансових ресурсів, їх розподіл і використання, що забезпечує розвиток підприємства на основі зростання. Це поняття охоплює не лише платоспроможність, але й здатність до адаптації в умовах змінюваного ринкового середовища [18].

Фінансова стійкість є комплексною категорією, що відображає стан підприємства, при якому розмір його майна (активів) достатній для погашення зобов'язань, тобто підприємство є платоспроможним [19].

Фінансова стійкість підприємства є ключовим фактором, що визначає його здатність функціонувати та розвиватися в умовах змінного ринкового середовища. Вона залежить від кількох основних чинників, які взаємодіють між собою та впливають на загальний фінансовий стан компанії.

1. Структура капіталу

Велика питома вага власного капіталу в загальному обсязі фінансових ресурсів свідчить про фінансову незалежність підприємства від позикових джерел. Це дозволяє знизити ризики, пов'язані з обслуговуванням боргових зобов'язань, і забезпечує більшу стабільність у випадку економічних труднощів. Структура капіталу є важливим індикатором довгострокової фінансової стійкості.

2. Управління активами

Ефективне управління активами є критично важливим для досягнення максимальних прибутків. Оптимальне використання активів дозволяє підприємству не лише забезпечувати свою платоспроможність, але й інвестувати в нові можливості для зростання. Управління активами включає моніторинг та аналіз їх продуктивності, що сприяє прийняттю обґрунтованих управлінських рішень.

3. Платоспроможність

Здатність підприємства своєчасно виконувати свої зобов'язання перед кредиторами та постачальниками є важливим показником його фінансової стійкості. Платоспроможність забезпечує довіру з боку партнерів і клієнтів, що, в свою чергу, сприяє стабільності бізнесу. Висока платоспроможність також відкриває нові можливості для залучення фінансування та розвитку бізнесу.

Для управління окремими із цих факторів, посилення чи послаблення впливу на фінансову стійкість підприємства їх можна об'єднати в групи (Табл. 1.4).

Узагальнюючи, можна стверджувати, що фінансова стійкість підприємства є результатом комплексного управління його капіталом, активами та зобов'язаннями. Підприємства, які ефективно управляють цими аспектами, мають більше шансів на успішну діяльність і розвиток у конкурентному середовищі. Це підкреслює важливість стратегічного

планування та моніторингу фінансових показників для досягнення стабільності та зростання в умовах сучасної економіки.

Таблиця 1.4

Класифікація факторів, що впливають на фінансову стійкість підприємства

Автор	Група факторів (чинників)
М.Д. Білик, О.В. Павловська, Н.М. Притуляк, Н.Ю. Невмер-жицька [20, с. 323]	– чинники першого рівня (базові) – чинники другого рівня (похідні): зовнішні, внутрішні; – чинники третього рівня (деталізуючі)
І.О. Бланк [21, с. 477]	– чинники, що пов'язані з операційною діяльністю; – чинники, що пов'язані з інвестиційною діяльністю; – чинники, що пов'язані з фінансовою діяльністю
В.В. Хачатрян, Л.С. Усова [22, с. 155]	– зовнішні (міжнародні, національні, ринкові); – внутрішні (якісні; кількісні)
Є.В. Мних, Н.С. Барабаш [23, с. 98]	за місцем виникнення; – за масштабом впливу; – за структурою; – за можливістю прогнозування; – за важливістю результату; – за ступенем впливу на діяльність підприємства; – за часом; – за ймовірністю реалізації

Джерело: [24]

Для оцінювання рівня фінансової стійкості страхової компанії можна використовувати наступні методи та показники.

1. Аналіз фінансової звітності

Аналіз фінансової звітності, зокрема балансу та звіту про прибутки і збитки, дозволяє оцінити співвідношення активів і пасивів, ліквідність та платоспроможність страховика. Він є основою для розрахунку фінансових коефіцієнтів.

2. Коефіцієнт автономії (фінансової незалежності)

Коефіцієнт автономії характеризує частку власного капіталу в загальній сумі джерел фінансування. Він розраховується як відношення власного капіталу до валюти балансу. Нормативне значення – не менше 0,5. Чим вище коефіцієнт, тим вища фінансова незалежність страховика від зовнішніх джерел.

3. Коефіцієнт покриття (поточної ліквідності)

Коефіцієнт покриття визначає здатність страхової компанії погашати поточні зобов'язання за рахунок оборотних активів. Він розраховується як відношення оборотних активів до поточних зобов'язань. Нормативне значення - від 1 до 2. Показує, скільки грошових одиниць оборотних коштів припадає на одиницю поточних зобов'язань.

4. Аналіз структури страхових резервів

Оцінка структури та достатності страхових резервів є важливим аспектом аналізу фінансової стійкості страхової компанії. Недостатність резервів або неправильне їх формування може призвести до проблем з виплатами страхових відшкодувань.

5. Актуарні розрахунки

Актуарні розрахунки дозволяють оцінити ймовірність настання страхових випадків, адекватність тарифів та достатність сформованих резервів. Вони є основою для прийняття управлінських рішень щодо ціноутворення, перестрахування та інвестиційної політики страховика.

Комплексне використання цих методів дає можливість всебічно оцінити фінансову стійкість страхової компанії, виявити сильні та слабкі сторони, розробити заходи щодо підвищення стабільності та платоспроможності страховика.

Фінансова стійкість підприємства може бути класифікована на кілька типів, які відрізняються за своїми характеристиками та умовами функціонування.

Основні типи фінансової стійкості такі:

1. Абсолютна фінансова стійкість

Цей тип стійкості характеризується здатністю підприємства фінансувати свої активи за рахунок власних джерел без залучення позикових коштів. Абсолютна фінансова стійкість є ідеальним станом, коли підприємство не має боргових зобов'язань і може повністю покривати свої

витрати за рахунок власного капіталу. Це забезпечує максимальну незалежність від зовнішніх фінансових ресурсів.

2. Нормальна фінансова стійкість

Нормальна фінансова стійкість означає, що підприємство має достатній рівень власного капіталу для покриття своїх зобов'язань, але при цьому може використовувати позикові кошти для фінансування своєї діяльності. У цьому випадку підприємство здатне підтримувати платоспроможність і ліквідність, навіть якщо частина його активів фінансується за рахунок боргових зобов'язань.

3. Передкризова фінансова стійкість

Цей тип стійкості вказує на те, що підприємство може зіштовхуватися з певними фінансовими труднощами, але ще здатне виконувати свої зобов'язання. Передкризова фінансова стійкість характеризується високим рівнем боргового навантаження та ризиком неплатоспроможності. Підприємство може потребувати додаткових заходів для поліпшення свого фінансового стану, таких як оптимізація витрат або залучення додаткових інвестицій.

4. Кризова фінансова стійкість

Кризова фінансова стійкість вказує на те, що підприємство має серйозні проблеми з виконанням своїх зобов'язань і знаходиться на межі банкрутства. У цьому випадку компанія не може покривати свої витрати за рахунок доходів і потребує термінових заходів для стабілізації свого фінансового стану, таких як реструктуризація боргів або залучення зовнішнього капіталу.

Ефективне управління фінансовими ресурсами дозволяє підприємствам не лише підтримувати свою платоспроможність, але й забезпечувати стабільний розвиток у складних економічних умовах. Основними результатами такого управління є зростання прибутків (підприємства з високою фінансовою стійкістю мають можливість інвестувати в нові проекти та технології); зменшення ризиків (систематичний аналіз і управління

ризиками дозволяють знизити ймовірність виникнення фінансових труднощів); підвищення конкурентоспроможності (фінансова стабільність сприяє покращенню іміджу компанії на ринку та залученню нових клієнтів).

Отже, фінансова стійкість підприємства є результатом ефективного управління його фінансовими ресурсами та здатністю адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі. Це ключовий фактор для забезпечення стабільного розвитку та успішної діяльності компанії в умовах сучасної економіки.

Висновки до розділу 1

У розділі 1 здійснено всебічний аналіз бізнес-процесів управління фінансовими ресурсами та їхнього впливу на фінансову стійкість підприємства. Доведено, що бізнес-процеси відіграють фундаментальну роль у забезпеченні ефективної діяльності страхових компаній, оскільки вони формують основу для оптимального використання ресурсів і досягнення стратегічних цілей.

Показано, що страхові резерви є ключовим елементом фінансового забезпечення страховиків, оскільки вони гарантують здатність компанії виконувати свої зобов'язання перед клієнтами. У процесі дослідження було подано характеристику різних методів формування резервів та їхнього значення для забезпечення фінансової стійкості підприємства.

Проведений аналіз фінансової стійкості підприємства в контексті ефективного управління бізнес-процесами дозволив узагальнити, що фінансова стійкість є результатом взаємодії низки факторів, включаючи ефективність управління активами та капіталом. Узагальнено, що грамотне управління страховими резервами дозволяє підтримувати високий рівень платоспроможності та стабільності підприємства, що є вирішальним чинником для його успішної діяльності в довгостроковій перспективі.

РОЗДІЛ 2

ДІАГНОСТИКА РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ ПрАТ «СТРАХОВА ГРУПА «ТАС»

2.1 Загальна характеристика діяльності ПрАТ «Страхова група «ТАС» та її фінансової стійкості

ПрАТ «Страхова група «ТАС» займає провідні позиції на ринку страхування України як за сумою залучених за укладеними договорами страхування премій, так і за обсягом виплачених відшкодувань.

Компанія здійснює страхову діяльність на підставі ліцензії НБУ та пропонує своїм клієнтам понад 100 різноманітних страхових продуктів, розроблених із врахуванням актуальних потреб клієнтів.

Регіональна мережа компанії включає в себе понад 400 офісів подажів. Компанія працює на українському страховому ринку вже майже чверть століття, зарекомендувавши себе за цей час надійним страховиком для понад 1 мільйона своїх клієнтів, що гідно виконує свої зобов'язання перед ними.

Впродовж багатьох років ПрАТ «Страхова група «ТАС» утримує провідні позиції на ринку як за кількістю укладених договорів страхування, так і за обсягом виплачених за ними відшкодувань.

Організаційна структура ПрАТ «Страхова група «ТАС» включає центральний офіс, регіональні представництва та агентську мережу. Центральний офіс розташований у Києві і відповідає за стратегічне планування, координацію діяльності регіональних підрозділів, управління фінансами, маркетинг та розробку нових продуктів. Регіональні офіси забезпечують виконання завдань компанії на місцях, а також здійснюють безпосередню взаємодію з клієнтами.

Агентська мережа ПрАТ «Страхова група «ТАС» складається з ліцензованих страхових агентів, які працюють у всіх регіонах України. Вони

відповідають за залучення нових клієнтів, укладання страхових договорів та підтримання контактів з існуючими клієнтами. Така організація дозволяє ПрАТ «Страхова група «ТАС» бути ближчою до своїх клієнтів та оперативно реагувати на їхні потреби.

Управління ПрАТ «Страхова група «ТАС» здійснюється за багаторівневою системою, яка включає загальні збори акціонерів, наглядову раду та правління. Загальні збори акціонерів є вищим органом управління і приймають рішення щодо ключових питань діяльності компанії, таких як затвердження стратегічного плану, розподіл прибутку та вибір складу наглядової ради.

Наглядова рада здійснює контроль за діяльністю правління та виконанням стратегічного плану компанії. Вона також призначає та звільняє членів правління, контролює фінансові звіти і звіти про управління ризиками. Правління відповідає за оперативне управління компанією, розробку і реалізацію бізнес-стратегії, прийняття рішень щодо щоденної діяльності та забезпечення досягнення фінансових і нефінансових цілей компанії. Традиційно перше місце посідає ПрАТ «Страхова група «ТАС» і в низці сегментів ринку, зокрема в автострахованні. Багато років поспіль компанія є лідером ринку обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності автовласників, а також утримує лідерство в сегменті добровільної «автоцивілки» та входить в число найбільших страховиків на ринку КАСКО.

Загалом ПрАТ «Страхова група «ТАС» має ліцензії Нацкомфінпослуг на здійснення 38 видів страхування, з яких 21 – у формі добровільного та 17 – у формі обов'язкового. Загалом ПрАТ «Страхова група «ТАС» пропонує своїм клієнтам понад 100 різноманітних страхових продуктів, розроблених з урахуванням актуальних потреб клієнтів.

З метою оптимізації процесу врегулювання збитків в компанії запроваджено низку проектів, спрямованих на спрощення процедури

подання клієнтом документів на виплату, а також суттєве зменшення часу очікування ним відповідного відшкодування.

Для забезпечення зручності клієнтів та їх оперативного й якісного обслуговування ПрАТ «Страхова група «ТАС» активно розвиває й регіональну мережу, що включає в себе майже 600 офісів продажів, а контакт-центр компанії, що здійснює інформаційно-консультаційну підтримку застрахованих осіб, працює в режимі 24/7.

Про високий рівень сервісу та надійний страховий захист, що його забезпечує ПрАТ «Страхова група «ТАС», свідчить той факт, що кількість клієнтів компанії, які саме їй довірили свій страховий захист, щороку лише зростає.

Сучасний стан ПрАТ «Страхова група «ТАС» характеризується стабільним зростанням, високою капіталізацією та постійним розширенням лінійки страхових продуктів.

Компанія впроваджує цифрові технології, такі як онлайн-сервіси для оформлення та управління страховими полісами, що підвищує зручність для клієнтів та ефективність операційних процесів. ПрАТ «Страхова група «ТАС» також активно співпрацює з міжнародними страховими партнерами, що дозволяє їй використовувати найкращі світові практики у сфері страхування.

Діяльність ПрАТ «Страхова група «ТАС» регулюється комплексом нормативно-правових актів, що забезпечують правові підстави для здійснення страхової діяльності в Україні.

Основним законодавчим актом є Закон України «Про страхування», який встановлює вимоги до ліцензування страхової діяльності, фінансової звітності, формування резервів, а також до захисту прав споживачів страхових послуг.

Крім того, діяльність ПрАТ «Страхова група «ТАС» контролюється Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг (Нацкомфінпослуг). Цей орган виконує функції нагляду за

діяльністю страховиків, контролює їхню фінансову стійкість, правильність формування резервів, а також дотримання законодавства про страхування.

ПрАТ «Страхова група «ТАС» також підпорядковується низці інших нормативних актів, таких як Податковий кодекс України, який визначає податкові зобов'язання страхових компаній, та Цивільний кодекс України, який регулює цивільно-правові відносини між страховиком і страхувальником.

Важливим елементом правового регулювання є дотримання міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ), що підвищує прозорість і надійність діяльності компанії.

З огляду на важливість забезпечення захисту прав споживачів, ПрАТ «Страхова група «ТАС» розробляє та впроваджує власні внутрішні нормативні акти, що регулюють порядок надання послуг, обробки скарг та врегулювання страхових випадків.

Це дозволяє компанії підтримувати високий рівень довіри з боку клієнтів і забезпечувати якість обслуговування на всіх етапах взаємодії з клієнтами.

Проведемо аналіз фінансової звітності ПрАТ «Страхова група «ТАС» (Табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Значення основних статей активу балансу ПрАТ «Страхова група
«ТАС», тис.грн.

Актив	Код рядка	2019	2020	2021	2022	2023
I. Необоротні активи						
Нематеріальні активи	1000	1083	838	2520	3845	3158
первісна вартість	1001	12792	12792	14713	14874	15105
накопичена амортизація	1002	11709	11954	12193	11029	11947
Незавершені капітальні інвестиції	1005	46000	66832	0	0	994
Основні засоби	1010	151003	147196	138888	126726	180329
первісна вартість	1011	216607	226077	226546	231535	328006
знос	1012	65604	78881	87658	104809	147677
Інші фінансові інвестиції	1035	556558	563751	769106	744949	1241182
Відсточені амортизаційні витрати	1060	153060	191583	225825	225521	301694
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	381041	454665	562942	563387	1010777
Усього за розділом I	1095	1288745	1424865	1699281	1664428	2738134
II. Оборотні активи						
Запаси	1100	3282	3778	3618	3305	4471
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	236124	276776	310069	311480	427573
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами та бюджетом	1130	15672	4040	4205	3771	12763
за розрахунками з нарахованих доходів	1140	16144	15454	17179	17010	31197
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	6965	7376	11024	9852	17927
Поточні фінансові інвестиції	1160	334559	514986	407514	706070	434413
Гроші та їх еквіваленти	1165	25562	20443	1637	122529	107045
Витрати майбутніх періодів	1170	341	939	1125	2131	491
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	178507	188599	153223	115288	134087
Усього за розділом II	1195	817156	1032391	909594	1291436	1169967
Баланс	1300	2105901	2457256	2608875	2955864	3908101

За даними балансу ПрАТ «Страхова група «ТАС» за останні п'ять років спостерігаються наступні ключові зміни.

Необоротні активи значно зросли, зокрема, за рахунок збільшення вартості основних засобів та фінансових інвестицій. У 2019 році необоротні активи становили 1288745 грн., тоді як у 2023 році їхня вартість зросла до 2738 тис. грн. Це свідчить про активну інвестиційну діяльність компанії та оновлення її матеріально-технічної бази (Рис. 2.1).

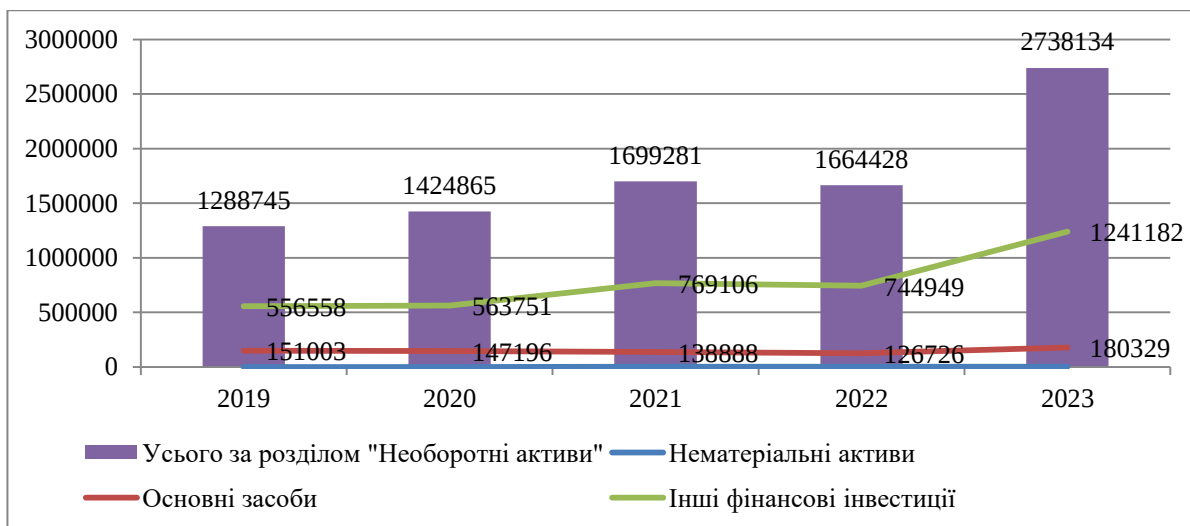

Рисунок 2.1 Динаміка окремих статей необоротних активів ПрАТ «Страхова група «ТАС»

Оборотні активи зазнали змін із тенденцією до зниження в останньому році порівняно з попереднім, хоча протягом періоду з 2019 по 2022 рік вони зростали. У 2023 році оборотні активи склали 1169 тис. грн., що є меншим за показник 2022 року (1291 тис. грн.). Це може вказувати на ефективне управління оборотними коштами, зокрема зниження дебіторської заборгованості або скорочення поточних інвестицій (Рис. 2.2).

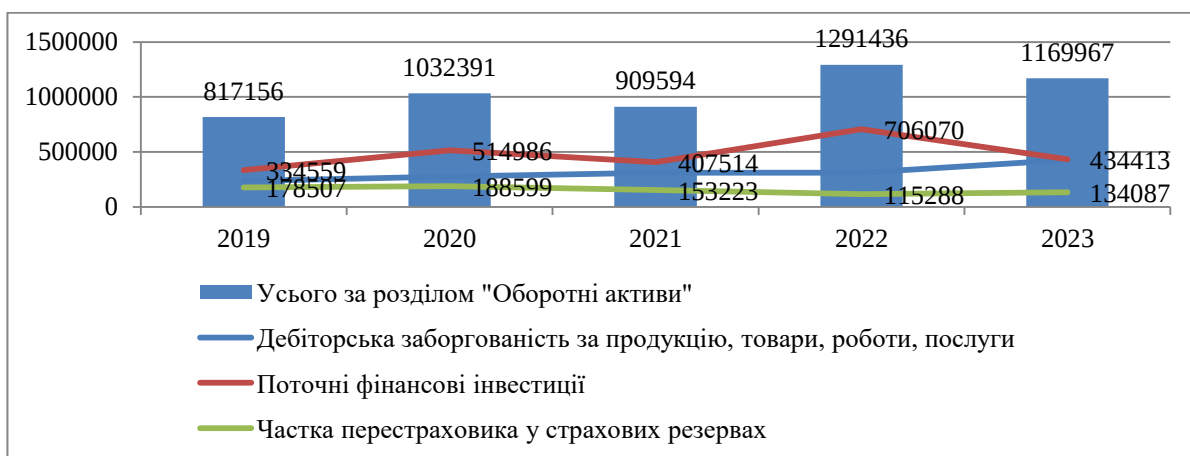

Рисунок 2.2 Динаміка окремих статей оборотних активів ПрАТ «Страхова група «ТАС»

Аналогічно дослідимо значення основних статей пасиву СГ «ТАС» (Табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Значення основних статей пасиву балансу СГ «ТАС», тис. грн.

Пасив	Код рядка	2019	2020	2021	2022	2023
I. Власний капітал						
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	102000	102000	102000	102000	102000
Капітал у дооцінках	1405	84363	84363	81103	81103	140606
Резервний капітал	1415	16397	16397	16397	16397	16397
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	378793	454383	394340	553598	581071
Інші резерви	1435	29378	36679	61869	116590	64802
Усього за розділом I	1495	610931	693822	655709	869688	904876
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення						
Інші довгострокові зобов'язання	1515	21063	11521	14430	15599	8324
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	9042	11103	16233	16292	19961
Страхові резерви	1530	1380602	1614042	1786683	1869435	2632386
Усього за розділом II	1595	1410707	1636666	1817346	1901326	2660671
III. Поточні зобов'язання і забезпечення						
Поточна кредиторська заборгованість за:						
довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0	12504	13514	18438
товари, роботи, послуги	1615	43917	58945	49006	89218	143789
розрахунками з бюджетом	1620	26117	19345	24143	48004	26568
розрахунками зі страхування	1625	0	0	1	0	0
розрахунками з оплати праці	1630	146	84	57	12	-23
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	13091	18549	21173	18700	26449
Доходи майбутніх періодів	1665	991	2979	308	261	255
Інші поточні зобов'язання	1690	1	23866	28628	15141	127078
Усього за розділом III	1695	84263	123768	135820	184850	342554
Баланс	1900	2105901	2454256	2608875	2955864	3908101

Власний капітал компанії зріс з 610,9 тис. грн у 2019 році до 904,8 тис. грн у 2023 році. Основними факторами цього росту стали збільшення нерозподіленого прибутку та переоцінка активів, що свідчить про зростання фінансової стійкості компанії (рис.2.3).

Довгострокові зобов'язання та забезпечення також значно зросли. Страхові резерви збільшилися, що відображає зростання обсягів страхових зобов'язань і, можливо, збільшення кількості укладених договорів страхування. Загальні довгострокові зобов'язання зросли з 1410 тис. грн у 2019 році до 2660 тис. грн у 2023 році.

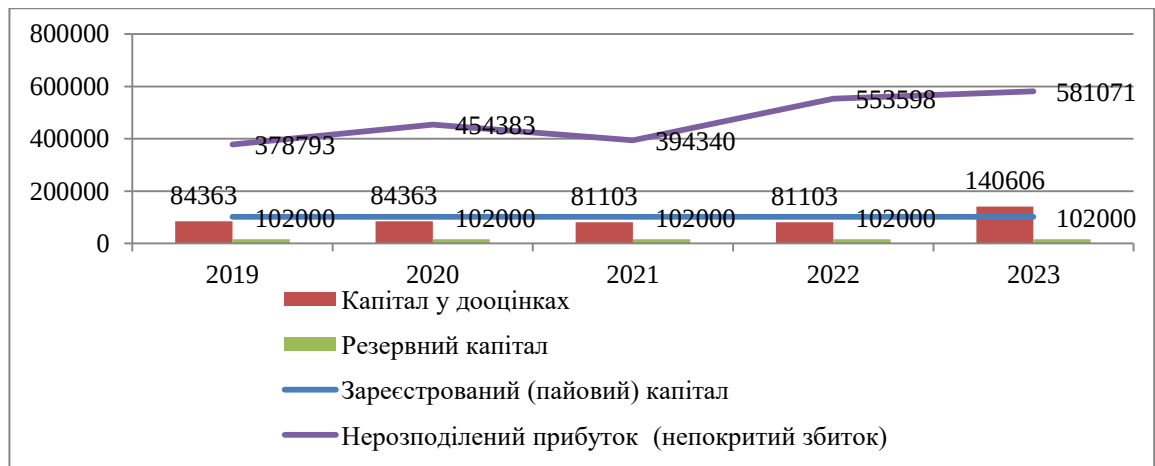

Рисунок 2.3 Динаміка вартості власного капіталу ПрАТ «Страхова група «ТАС»

Поточні зобов'язання показують суттєве збільшення, що може бути пов'язано з необхідністю забезпечення короткострокової ліквідності. Це зростання може відображати збільшення кредиторської заборгованості або інших короткострокових зобов'язань (рис.2.4).

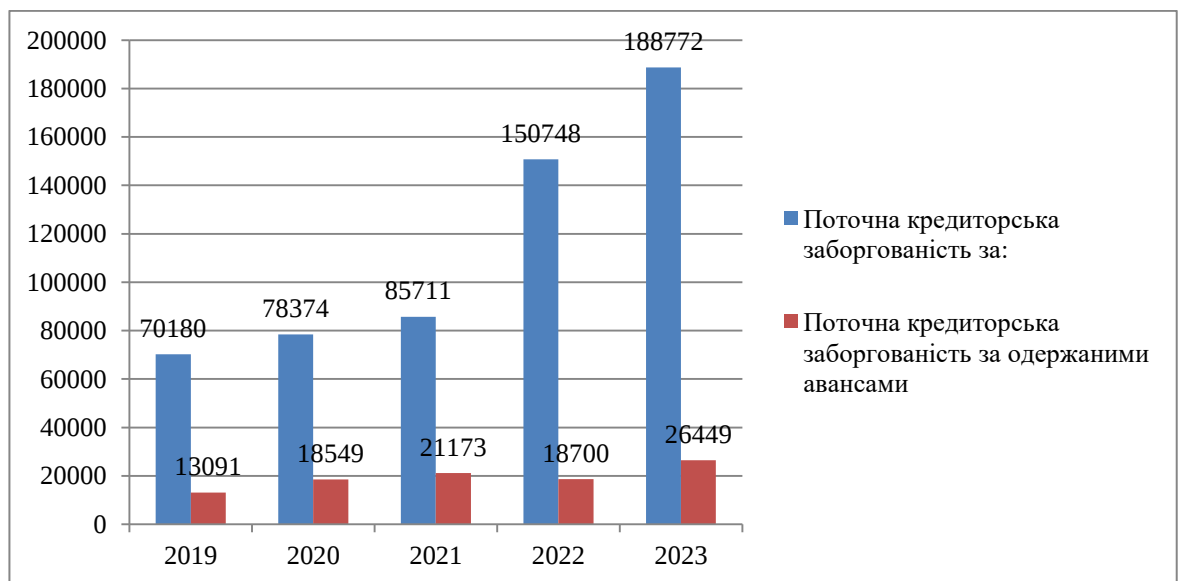

Рисунок 2.4 Динаміка величини кредиторської заборгованості ПрАТ «Страхова група «ТАС»

Загальна сума активів і пасивів ПАТ «Страхова група «ТАС» значно зросла за період з 2019 по 2023 рік, що свідчить про масштабне зростання компанії. Компанія демонструє фінансову стабільність та ефективне

управління активами й зобов'язаннями. Збільшення власного капіталу поряд зі зростанням довгострокових зобов'язань вказує на стратегічне збільшення страхових резервів та розширення операційної діяльності.

Проаналізуємо фінансові результати діяльності ПрАТ «Страхова група «ТАС» (Табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Фінансові результати діяльності ПрАТ «Страхова група «ТАС»,
тис. грн.

Стаття	Код рядка	2019	2020	2021	2022	2023
Чисті зароблені страхові премії	2010	1473689	1766998	2156765	2274876	2907158
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	328861	393480	488607	463062	531454
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	726963	887597	1142848	904319	1341252
Валовий прибуток	2090	417865	485921	525310	907495	1034452
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0	-52664	-52664	-249532
Інші операційні доходи	2120	95095	131383	267217	151597	140698
Адміністративні витрати	2130	271197	331791	418858	457997	664776
Витрати на збут	2150	2837	2941	3293	2110	3392
Інші операційні витрати	2180	167831	197880	326401	336361	426288
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	-30711	4517	-7177	209960	-168838
Інші фінансові та нефінансові доходи	2220	278072	357791	348216	241177	402497
Фінансові та інші витрати	2250+2270	80793	144536	167146	11582	41735
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	166568	219772	173893	439555	191924
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	58287	82760	83826	136316	115747
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	108281	137012	90067	303239	76177

Чисті зароблені страхові премії показали стабільне зростання з 1473 тис. грн у 2019 році до 2907 тис. грн у 2023 році. Це свідчить про зростання довіри клієнтів та збільшення обсягів страхових договорів.

Собівартість реалізованої продукції також зросла, але не такими темпами, що дозволило збільшити валовий прибуток компанії. Наприклад, у

2023 році собівартість становила 531 тис. грн, що на 202 тис. грн більше порівняно з 2019 роком.

Чисті понесені збитки за страховими виплатами значно зросли у 2023 році, досягнувши 1341 тис. грн, що може бути наслідком збільшення страхових випадків або розширення страхового покриття.

Валовий прибуток зростає кожного року, досягнувши максимуму в 2023 році – 1034 тис. грн, що на 616 тис. грн більше порівняно з 2019 роком.

Адміністративні витрати та інші операційні витрати також зросли, що може свідчити про зростання операційних витрат компанії в умовах розширення її діяльності.

На Рис. 2.5 показано аналізовані дані графічно.

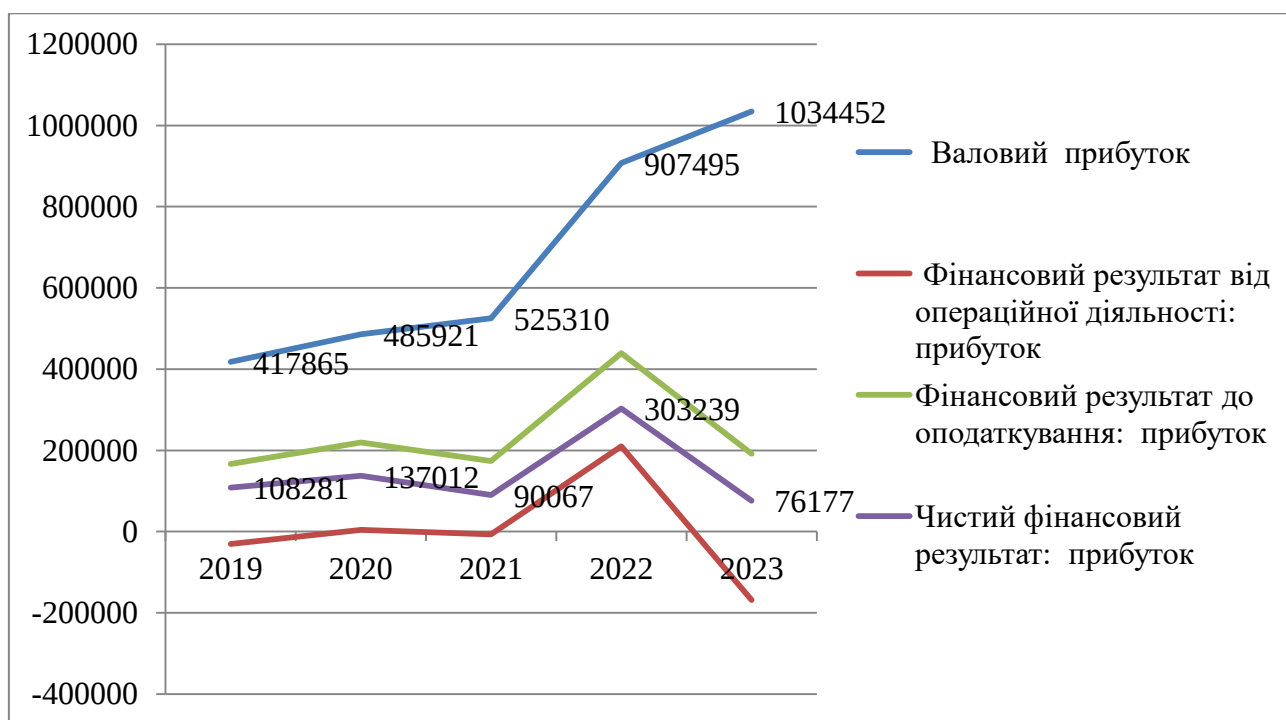

Рисунок 2.5 Значення основних статей звіту про фінансові результати ПрАТ «Страхова група «ТАС», тис. грн.

Проведемо аналіз абсолютних відхилень значень статей звіту про фінансові результати діяльності ПрАТ «Страхова група «ТАС» (Табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Абсолютні відхилення значень статей звіту про фінансові результати діяльності ПрАТ «Страхова група «ТАС», тис. грн.

Стаття	Код рядка	2020-2019	2021-2020	2022-2021	2023-2022
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	293309	389767	118111	632282
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	64619	95127	-25545	68392
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	160634	255251	-238529	436933
Валовий прибуток	2090	68056	39389	382185	126957
Інші операційні доходи	2120	0	-52664	0	-196868
Адміністративні витрати	2130	36288	135834	-115620	-10899
Витрати на збут	2150	60594	87067	39139	206779
Інші операційні витрати	2180	104	352	-1183	1282
Інші операційні витрати	2180	30049	128521	9960	89927
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	35228	-11694	217137	-378798
Інші фінансові доходи	2220	79719	-9575	-107039	161320
Фінансові витрати	2250	-63743	-22610	155564	-30153
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	53204	-45879	265662	-247631
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	24473	1066	52490	-20569
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	28731	-46945	213172	-227062

Чистий дохід від реалізації продукції показав значні абсолютні прирости, особливо у 2023 році, де відхилення склало 632,28 тис. грн. порівняно з попереднім роком.

Собівартість реалізованої продукції показала збільшення, однак у 2021 році спостерігалось зменшення цього показника на 238,52 тис. грн., що могло бути пов'язане з ефективним управлінням витратами або зменшенням обсягів страхових випадків.

Адміністративні витрати показали значне зростання у 2023 році порівняно з 2022 роком, що може свідчити про збільшення витрат на управлінські процеси або інвестиції в інфраструктуру компанії.

Фінансовий результат від операційної діяльності демонструє суттєві коливання, що вказує на нестабільність операційного прибутку, зокрема, великий збиток у 2023 році (-378,79 тис. грн.).

Проаналізуємо відносні відхилення значень статей звіту про фінансові результати діяльності ПрАТ «Страхова група «ТАС» (Табл. 2.5).

Таблиця 2.5

Відносні відхилення значень статей звіту про фінансові результати діяльності ПрАТ «Страхова група «ТАС», тис. грн., %

Стаття	Код рядка	2019/2018	2020/2019	2021/2020	2022/2021
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2010	19,90	22,06	5,48	27,79
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	19,65	24,18	-5,23	14,77
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2070	22,10	28,76	-20,87	48,32
Валовий прибуток	2090	16,29	8,11	72,75	13,99
Інші операційні доходи	2110	-	-	0,00	373,82
Адміністративні витрати	2120	38,16	103,39	-43,27	-7,19
Витрати на збут	2130	-	-	9,34	45,15
Інші операційні витрати	2150	3,67	11,97	-35,92	60,76
Інші операційні витрати	2180	17,90	64,95	3,05	26,74
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	-114,71	-258,89	-3025,46	-180,41
Інші фінансові доходи	2220	28,67	-2,68	-30,74	-
Фінансові витрати	2250+2270	78,90	15,64	-93,07	260,34
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	31,94	-20,88	152,77	-56,34
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	41,99	1,29	62,62	-15,09
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	26,53	-34,26	236,68	-74,88

Валовий прибуток показав значний відсотковий приріст у 2022 році порівняно з попереднім роком, що свідчить про збільшення ефективності основної діяльності компанії.

Адміністративні витрати показали суттєве зростання в окремі роки, що може вказувати на зростання витрат на управління в умовах розширення компанії.

Фінансовий результат від операційної діяльності відзначається значними відхиленнями, що свідчить про коливання прибутковості операційної діяльності, зокрема значний від'ємний результат у 2023 році.

Аналіз звіту про фінансові результати ПрАТ «Страхова група «ТАС» вказує на стабільне зростання доходів та страхових премій протягом останніх п'яти років. Однак, зростання витрат та збитків в окремих роках вказує на необхідність оптимізації операційних витрат та управління ризиками. Компанія демонструє позитивну динаміку прибутку, хоча нестабільність операційної діяльності може свідчити про ризики, пов'язані з управлінням витратами та ефективністю страхової діяльності.

Розрахуємо показники, які характеризують ефективність діяльності страхової компанії, а саме (детальніше у [25]):

1. Коефіцієнт рентабельності власного капіталу (ROE)

Відображає, наскільки ефективно компанія використовує власний капітал для отримання прибутку. Протягом останніх років цей показник демонстрував зростання, що вказує на підвищення ефективності використання власного капіталу.

2. Коефіцієнт рентабельності активів (ROA)

Показує, наскільки ефективно активи компанії генерують прибуток. Зростання цього показника свідчить про покращення ефективності управління активами.

3. Коефіцієнт ліквідності

Відображає здатність компанії покривати свої поточні зобов'язання за рахунок оборотних активів. Ліквідність поступово зростала, що свідчить про підвищену платоспроможність компанії.

4. Коефіцієнт фінансового важеля

Цей показник ілюструє співвідношення позикового капіталу до власного. Зростання показника може вказувати на збільшення позикових зобов'язань або зменшення власного капіталу.

Результати розрахунків подано в Табл. 2.6.

ROE відображає здатність компанії генерувати прибуток на кожен одиницю власного капіталу. Високі значення ROE (61,99% у 2019 році та 64,24% у 2023 році) свідчать про ефективне використання власних ресурсів компанії для досягнення прибутку.

Таблиця 2.6

Результати розрахунків показників ефективності діяльності

ПрАТ «Страхова група «ТАС»

Показник	ROE (%)	ROA (%)	Коефіцієнт ліквідності	Фінансовий важіль
2019	61,99	17,98	9,70	2,31
2020	65,48	18,49	8,34	2,36
2021	60,14	15,11	6,70	2,77
2022	63,66	18,73	6,99	2,19
2023	64,24	14,87	3,41	2,94

Протягом аналізованого періоду коефіцієнт залишався стабільно високим, що свідчить про добру фінансову політику компанії. Зниження у 2021 році (до 60,14%) може бути пов'язане з підвищенням витрат або складнішими ринковими умовами. Поступове відновлення у наступні роки вказує на ефективність стратегії управління. ROA показує, наскільки ефективно компанія використовує свої активи для отримання прибутку. У 2019 році цей показник становив 17,98%, після чого він зріс до 18,73% у 2022 році, що свідчить про поліпшення управління активами (Рис. 2.6).

Проте, у 2023 році коефіцієнт ROA знизився до 14,87%. Це може вказувати на те, що активи компанії зростали швидше, ніж прибутки, або на недостатньо ефективне використання нових активів.

Коефіцієнт ліквідності визначає здатність компанії виконувати свої короткострокові зобов'язання за рахунок оборотних активів. У 2019 році цей показник був дуже високим (9,70), що свідчить про надлишок оборотних активів, які можна було б використати ефективніше.

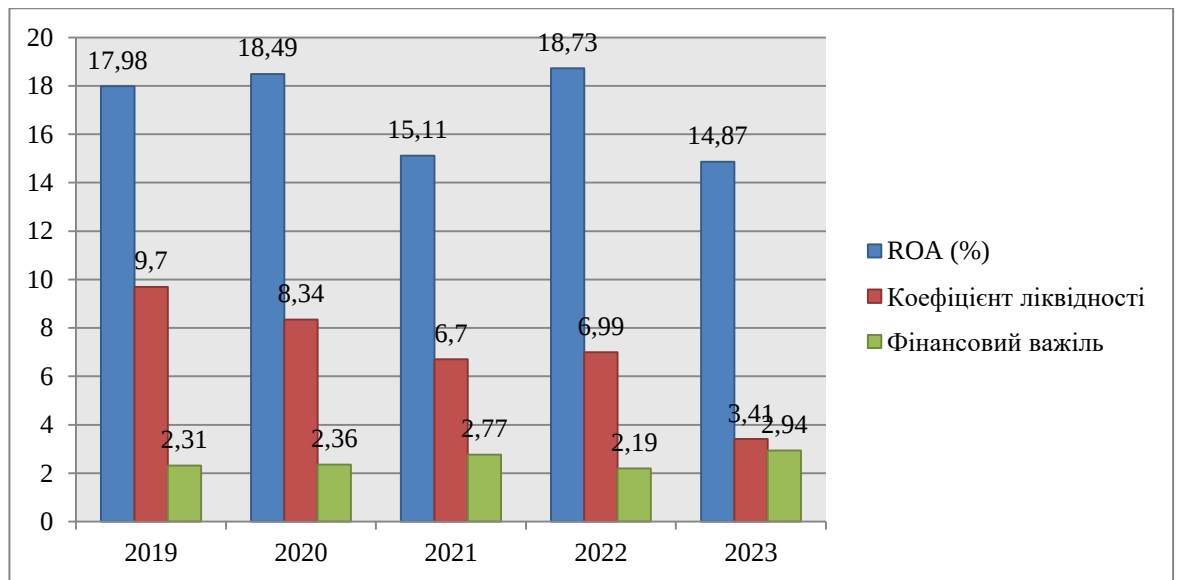

Рисунок 2.6 ROA, коефіцієнт ліквідності та фінансовий важіль ПрАТ «Страхова група «ТАС»

Протягом аналізованого періоду коефіцієнт ліквідності поступово знижувався і досяг 3,41 у 2023 році. Це може вказувати на те, що компанія почала використовувати свої оборотні активи більш раціонально або зіткнулася з ростом короткострокових зобов'язань. Зниження до 3,41 свідчить про можливу потребу у підвищенні ліквідності для уникнення ризиків неплатоспроможності.

Фінансовий важіль відображає залежність компанії від позикового капіталу. У 2019 році цей показник становив 2,31, а у 2023 році – 2,94. Зростання фінансового важеля означає, що компанія все більше залежить від позикових коштів для фінансування своєї діяльності. Це може свідчити про зростання боргових зобов'язань або використання кредитних ресурсів для розширення бізнесу.

Зростання цього показника до 2,94 у 2023 році є сигналом для компанії про необхідність контролю за борговим навантаженням, оскільки висока залежність від позикового капіталу може збільшити ризик фінансової нестабільності у разі несприятливих економічних умов.

Результати розрахунків показників ефективності діяльності ПрАТ «Страхова група «ТАС» вказують на загальну стабільність компанії, зокрема щодо рентабельності власного капіталу та активів. Водночас спостерігається поступове зниження ліквідності та зростання фінансового важеля, що свідчить про підвищену залежність від зовнішніх джерел фінансування. Це може становити загрозу для фінансової стійкості у майбутньому, якщо компанія не вживе заходів щодо зниження боргового навантаження та підвищення ліквідності.

2.2 Особливості бізнес-процесів управління страховими резервами

Аналіз ефективності бізнес-процесів управління страховими резервами охоплює декілька важливих аспектів, таких як збір премій, оцінка ризиків, резервування коштів, інвестування резервів, обробка вимог та постійний моніторинг фінансових показників. Кожен із цих етапів спрямований на збереження фінансової стабільності компанії та забезпечення своєчасного виконання зобов'язань перед клієнтами.

Для проведення комплексного аналізу діяльності ПрАТ «Страхова група «ТАС» варто розглянути структуру та ефективність бізнес-процесів управління страховими резервами ПрАТ «Страхова група «ТАС», а також їх вплив на фінансові результати компанії. Особливу увагу слід приділити кількісному аналізу ключових показників, таких як коефіцієнт адекватності резервів, дохідність інвестицій та співвідношення виплат до зібраних премій. Цей аналіз дозволяє оцінити, наскільки ефективно компанія управляє своїми резервами та чи відповідають її дії вимогам ринку та регуляторів.

Така оцінка є важливою для формування стратегічних рішень щодо покращення управління резервами, що у довгостроковій перспективі сприятиме підвищенню конкурентоспроможності ПрАТ «Страхова група «ТАС» на страховому ринку України.

На Рис. 2.7 подана схема бізнес-процесів управління страховими резервами ПрАТ «Страхова група «ТАС».

Рисунок 2.7 Схема бізнес-процесів управління страховими резервами ПрАТ «Страхова група «ТАС»

Джерело: сформовано автором самостійно

Проаналізуємо кожен бізнес-процес детально із використанням даних фінансової звітності та розрахункових показників (Табл. 2.7).

Таблиця 2.7

Основні показники управління страховими резервами в ПрАТ «Страхова група «ТАС» за 2019-2023 рік

Показник	2019	2020	2021	2022	2023
Страхові премії, млрд.грн.	1,47	1,77	2,15	2,28	3,02
Виплачені компенсації, млн.грн.	726	887	1140	1123	1680
Загальна сума резервів, млрд.грн.	1,03	1,17	1,25	1,01	1,68
Дохід від інвестицій, млн.грн.	50	55	60	221	364
Дохідність інвестицій, %	10	11	11,5	12	12

Проведемо детальний аналіз кожної складової бізнес-процесу.

1. Збір страхових премій

У СГ «ТАС» збір страхових премій здійснюється через розгалужену мережу агентів, партнерських установ і онлайн-платформ. Компанія пропонує широкий спектр страхових продуктів, зокрема медичне, автомобільне, майнове та інші види страхування, що дозволяє охопити різні сегменти ринку. Премії збираються на регулярній основі, залежно від умов договору страхування (щомісячно, щоквартально або раз на рік).

Цей процес підтримується системою автоматизації, яка дозволяє легко відслідковувати сплату премій, нарахування бонусів і знижок. Онлайн-система забезпечує швидку та зручну оплату страхових внесків, що стимулює клієнтів своєчасно виконувати свої зобов'язання.

З 2019 по 2023 роки ПрАТ «Страхова група «ТАС» демонструє стабільне зростання обсягу страхових премій, що свідчить про розширення клієнтської бази та збільшення попиту на страхові продукти. У 2019 році обсяг зібраних страхових премій складав 1,47 млрд грн. Протягом наступних років цей показник постійно зростав: у 2020 році премії досягли 1,77 млрд грн, у 2021 році – 2,15 млрд грн, а у 2022 році – 2,28 млрд грн. У 2023 році зібрані премії досягли 3,02 млрд грн.

2. Оцінка ризиків і видача полісів

Оцінка ризиків у ПрАТ «Страхова група «ТАС» є ключовим етапом, який визначає рівень премії, що сплачується клієнтом. Компанія використовує аналітичні моделі для визначення індивідуального рівня ризику кожного клієнта. Наприклад, для автомобільного страхування враховуються фактори такі як вік водія, стаж керування, тип автомобіля, історія страхових випадків тощо.

Після оцінки ризиків формується страхова пропозиція, яка містить детальні умови страхування. Ці умови включають розмір страхової премії, суму покриття та інші параметри договору. Компанія надає клієнтам

можливість оформити поліс як у відділенні, так і онлайн, що підвищує зручність і доступність послуг.

Оцінка ризиків у компанії проводилася щорічно, що дозволяло встановлювати оптимальні страхові тарифи для клієнтів. У 2019 році валова сума премій складала 1,6 млрд грн, що відображало активну діяльність компанії у всіх сегментах страхування. У 2020 році було підписано більше полісів, і премії збільшилися до 1,9 млрд грн. У 2021 році ця тенденція продовжилася, і валові премії склали 2,4 млрд грн, а в 2022 році – 2,43 млрд грн. У 2023 році активність у видачі полісів досягла піку, що дозволило компанії значно збільшити свої доходи.

3. Резервування коштів

ПрАТ «Страхова група «ТАС» формує страхові резерви відповідно до регуляторних вимог та внутрішніх нормативів. Резервування коштів здійснюється на основі обсягу підписаних премій та оцінених ризиків. Резерви створюються для покриття майбутніх страхових виплат, що забезпечує платоспроможність компанії.

Страхові резерви зберігаються на спеціальних рахунках, і компанія регулярно аналізує їх достатність для покриття можливих зобов'язань. У ПрАТ «Страхова група «ТАС» впроваджено систему автоматизованого моніторингу резервів, яка дозволяє своєчасно коригувати їх обсяг у разі зміни ризикових умов або зростання обсягів підписаних полісів.

Протягом аналізованого періоду компанія значно збільшувала резерви для забезпечення своєї фінансової стійкості та виконання зобов'язань перед клієнтами. У 2019 році сума страхових резервів становила 1,03 млрд грн. У 2020 році цей показник збільшився до 1,17 млрд грн, а в 2021 році досяг 1,25 млрд грн. У 2022 році спостерігалось зменшення резервів до 1,01 млрд грн через збільшення виплат і зміни ринкових умов, але у 2023 році резерви зросли до 1,68 млрд грн, що є показником адаптивності компанії до економічних викликів.

4. Інвестування резервів

Компанія не лише формує резерви, а й активно інвестує частину цих коштів, що дозволяє отримувати додатковий дохід. ПрАТ «Страхова група «ТАС» інвестує в надійні фінансові інструменти з низьким ризиком, такі як державні облігації України та депозити в банках. Інвестиції дозволяють забезпечити приріст вартості резервів, що є важливим елементом стратегії довгострокової фінансової стабільності.

Процес інвестування контролюється спеціальним підрозділом компанії, який займається управлінням активами та проводить регулярний аналіз дохідності й ризиків інвестиційного портфеля. За період 2019-2023 років компанія стабільно отримувала прибуток від інвестицій, що підкріплювало її фінансову стійкість.

ПрАТ «Страхова група «ТАС» продовжувала інвестувати свої резерви в надійні фінансові інструменти протягом всього періоду 2019-2023 років, що дозволило компанії забезпечити стабільні доходи від інвестицій. У 2019 році доходи від інвестицій склали 50 млн грн, у 2020 році цей показник зріс до 55 млн грн. У 2021 році доходи від інвестицій сягнули 60 млн грн. У 2022 році через сприятливі ринкові умови доходи від інвестицій значно зросли до 221 млн грн. У 2023 році компанія отримала 364 млн грн інвестиційного доходу, що свідчить про високу ефективність інвестиційної стратегії.

5. Обробка та виплати за вимогами

Коли клієнт подає страхову вимогу, ПрАТ «Страхова група «ТАС» оперативно проводить її обробку. Процес включає аналіз документів, що підтверджують настання страхового випадку, оцінку збитків та визначення суми виплат. Компанія використовує внутрішні протоколи для стандартизації процесу обробки вимог, що дозволяє скоротити час на ухвалення рішення.

У випадках великих збитків або складних страхових випадків компанія також залучає експертів або оцінювачів для підтвердження реальної суми збитків. Виплати здійснюються з резервів компанії, що забезпечує фінансове покриття зобов'язань перед клієнтами.

Сума страхових виплат, здійснених ПрАТ «Страхова група «ТАС» зростала протягом усього аналізованого періоду, що свідчить про ефективне управління страховими зобов'язаннями компанії. У 2019 році компанія здійснила виплати на суму 726 млн грн, у 2020 році ця сума зросла до 887 млн грн. У 2021 році компанія виплатила 1,14 млрд грн, а у 2022 році сума виплат сягнула 1,23 млрд грн. У 2023 році виплати досягли 1,68 млрд грн. Зростання виплат вказує на підвищений рівень вимог від клієнтів, однак це також підтверджує здатність компанії покривати свої зобов'язання.

6. Моніторинг і коригування резервів

Моніторинг резервів здійснюється на постійній основі з використанням фінансових моделей, які враховують зміни в економічному середовищі та ринку страхування. СГ «ТАС» регулярно проводить стрес-тестування своїх резервів, що дозволяє виявляти потенційні ризики й вносити корективи до стратегії управління резервами.

Якщо виявляється необхідність збільшення резервів, компанія приймає відповідні заходи щодо коригування їх обсягу. Наприклад, у випадку зростання ризиків через економічну кризу або природні катастрофи, компанія може збільшити відрахування в резерви для забезпечення платоспроможності в майбутньому.

Протягом періоду 2019-2023 років компанія постійно здійснювала моніторинг своїх резервів для своєчасного коригування. У 2019 році компанія збільшила резерви на 150 млн грн, щоб відповідати зростаючим зобов'язанням. У 2020 і 2021 роках також спостерігалися збільшення резервів для підтримки стабільності. У 2022 році, попри економічні виклики, компанія змогла втримати резерви на рівні 1,01 млрд грн. У 2023 році після проведеного стрес-тестування було прийнято рішення збільшити резерви до 1,68 млрд грн.

На Рис. 2.8 показано динаміку основних показників, які вартісно характеризують особливості реалізації бізнес-процесів управління страховими резервами ПрАТ «Страхова група «ТАС».

Аналіз бізнес-процесів управління страховими резервами ПрАТ «Страхова група «ТАС» за період 2019-2023 років показує, що компанія успішно реалізує свою стратегію в умовах динамічного ринку страхування. Стабільне зростання обсягів страхових премій, покращення процесу оцінки ризиків і формування резервів, а також ефективне інвестування дозволили компанії забезпечити фінансову стабільність та конкурентоспроможність.

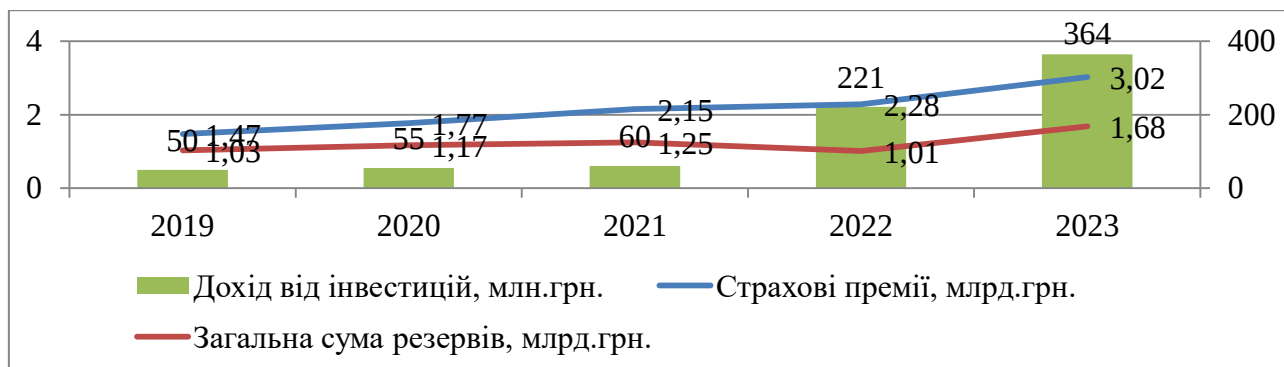

Рисунок 2.8 Дохід від інвестицій, загальна сума резервів та страхові премії ПрАТ «Страхова група «ТАС»

Завдяки використанню комплексного підходу до управління резервами, компанія змогла:

- забезпечити стабільне зростання страхових премій на 46% з 2019 по 2023 рік, що свідчить про збільшення попиту на страхові послуги та розширення клієнтської бази;
- підвищити рівень ефективності резервування, зокрема за рахунок впровадження автоматизованих систем моніторингу та коригування резервів;
- забезпечити стабільні доходи від інвестицій резервних коштів, що дозволило компанії підтримувати високий рівень фінансової стійкості навіть у складні економічні періоди;
- ефективно здійснювати виплати за страховими випадками, що підтверджується збільшенням загальної суми виплат до 1,68 млрд грн у 2023 році, при цьому забезпечуючи платоспроможність завдяки належному управлінню резервами.

Важливим аспектом управління резервами є здатність компанії оперативно реагувати на зміни ринкових умов, що дозволяє своєчасно коригувати резерви та адаптувати стратегії інвестування. Ці заходи є ключовими для підтримки фінансової стійкості та виконання зобов'язань перед клієнтами в умовах зростаючих ризиків та економічних викликів.

Таким чином, ефективне управління страховими резервами в ПрАТ «Страхова група «ТАС» є важливим чинником, який забезпечує довгострокову стабільність та успішність компанії на ринку страхування України.

2.3 Аналіз ефективності бізнес-процесів управління страховими резервами та його значення ПрАТ «Страхова група «ТАС»

Аналіз ефективності бізнес-процесів управління страховими резервами є ключовим інструментом для оцінки фінансової стійкості страхової компанії.

Страхові резерви – це спеціальні грошові фонди, які створюються страховою компанією для забезпечення виконання своїх зобов'язань перед страхувальниками у випадку настання страхових подій.

Ефективне управління резервами передбачає не лише їх належне формування, але й оптимальне використання та підтримку на рівні, який забезпечує стабільну роботу компанії в умовах ризиків.

Основними цілями аналізу ефективності управління страховими резервами є:

1. Забезпечення фінансової стійкості компанії шляхом адекватного резервування коштів для покриття страхових випадків.
2. Зниження ризиків неплатоспроможності, що дозволяє компанії уникнути дефіциту коштів у разі несподіваних великих виплат.

3. Оптимізація процесу розподілу коштів між страховими резервами та іншими операціями компанії, щоб підтримати ефективну діяльність та максимізувати прибутковість.

Аналіз ефективності бізнес-процесів управління страховими резервами передбачає використання кількох основних індикаторів, які дозволяють оцінити здатність компанії відповідати своїм зобов'язанням, а також рівень її фінансової стійкості. До таких показників належать:

1. Коефіцієнт адекватності резервів, який показує, наскільки страхові резерви можуть покрити загальні зобов'язання компанії.

2. Коефіцієнт резервування, що демонструє частку зароблених страхових премій, яка йде на формування резервів.

3. Коефіцієнт ліквідності – один із ключових показників фінансової стійкості, який вимірює здатність компанії виконувати свої короткострокові зобов'язання.

4. Аналіз динаміки та трендів – дозволяє оцінити зміни в рівні резервів та фінансових зобов'язань у часі та спрогнозувати майбутню фінансову стабільність компанії.

Порівняльний аналіз показників за кілька років дає змогу виявити тенденції в управлінні резервами, що може свідчити про покращення чи погіршення ситуації.

Співставлення з нормативними показниками або середніми значеннями по ринку дає змогу зрозуміти, наскільки ефективно компанія управляє своїми резервами порівняно з конкурентами.

Для ПрАТ «Страхова група «ТАС» було проведено розрахунки двох основних показників, які є ключовими для оцінки ефективності бізнес-процесів управління страховими резервами: коефіцієнт адекватності резервів та коефіцієнт резервування.

1. Коефіцієнт адекватності резервів

Цей показник оцінює здатність страхової компанії покрити свої зобов'язання за рахунок наявних резервів. Він визначає, наскільки страхові

резерви достатні для виконання всіх страхових зобов'язань. Високий рівень цього показника свідчить про стійкість компанії до можливих фінансових шоків.

Формула для розрахунку коефіцієнта адекватності резервів:

$$\text{Коефіцієнт адекватності резервів} = \frac{\text{Страхові резерви}}{\text{Загальні зобов'язання}} * 100$$

Розрахунок проводився на основі фінансових даних ПрАТ «Страхова група «ТАС» за період з 2019 по 2023 рік. Результати показали стабільне зростання цього показника, що свідчить про покращення фінансової стійкості компанії. Детальні результати наведені в таблиці 2.8.

2. Коефіцієнт резервування

Цей показник визначає, яка частка зароблених премій використовується для формування страхових резервів. Він дозволяє оцінити, наскільки компанія належним чином резервує свої доходи для покриття майбутніх зобов'язань. Чим вище цей коефіцієнт, тим більше компанія інвестує в свої резерви, що свідчить про консервативну політику управління ризиками.

Формула для розрахунку коефіцієнта резервування:

$$\text{Коефіцієнт резервування} = \frac{\text{Страхові резерви}}{\text{Зароблені премії}} * 100$$

Цей показник також зростав у ПрАТ «Страхова група «ТАС» протягом аналізованого періоду, що свідчить про ефективне управління резервами та прагнення компанії забезпечити високий рівень покриття своїх зобов'язань. Результати розрахунків подано в Табл. 2.8.

Таблиця 2.8

Коефіцієнти адекватності резервів та резервування ПрАТ «Страхова група «ТАС»

Показник/рік	Коефіцієнт адекватності резервів (%)	Коефіцієнт резервування (%)
2019	58,31	25,85
2020	61,12	30,19
2021	65,89	33,87
2022	68,75	37,01
2023	72,54	45,89

Аналіз показників ефективності бізнес-процесів управління страховими резервами вказує на наступне: стабільне зростання коефіцієнта адекватності резервів від 58,31 % в 2019 році до 72,54% в 2023 році свідчить про збільшення здатності СГ «ТАС» покривати свої страхові зобов'язання за рахунок резервів. Це демонструє фінансову стійкість компанії та її готовність до непередбачуваних страхових випадків.

Динаміка розрахованих коефіцієнтів представлена на Рис. 2.9.

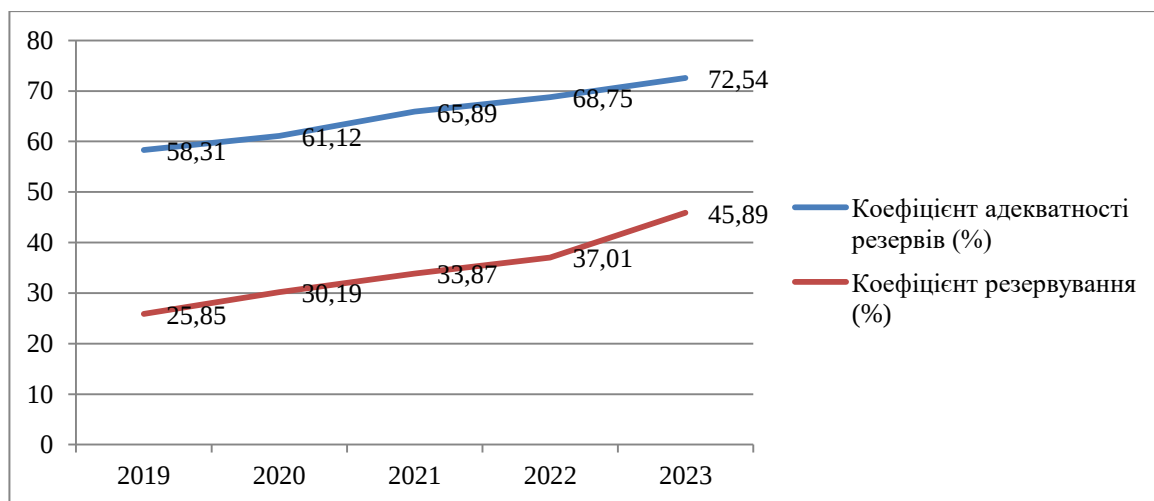

Рисунок 2.9 Динаміка коефіцієнту адекватності резервів та коефіцієнту резервування (2019-2023)

Рис. 2.9 показує стабільне зростання коефіцієнта адекватності резервів, що свідчить про послідовне покращення фінансової стійкості ПрАТ

«Страхова група «ТАС» протягом аналізованого періоду. Також зростання коефіцієнта резервування відображає покращення політики компанії щодо резервування страхових премій. Зростання коефіцієнта резервування від позначки 25,85% у 2019 році до 45,89% в 2023 році показує, що компанія все більше частини своїх доходів від страхових премій спрямовує на резервування. Це свідчить про обачливий підхід до управління ризиками та зобов'язаннями.

Розрахуємо абсолютні відхилення значень досліджуваних коефіцієнтів (Табл. 2.9).

Таблиця 2.9

Абсолютні відхилення величин коефіцієнтів адекватності резервів та резервування ПрАТ «Страхова група «ТАС»

Період	Абсолютне відхилення коефіцієнту адекватності резервів	Абсолютне відхилення коефіцієнту резервування
2020/2019	2,81	4,34
2021/2020	4,77	3,68
2022/2021	2,86	3,14
2023/2022	3,79	8,88

Найбільш помітно коефіцієнт адекватності резервів збільшився за 2021 рік, за результатами якого абсолютне відхилення від значення попереднього року становило 4,77. Щодо абсолютних відхилень коефіцієнту резервування, його найбільше зростання було зафіксовано у 2023 році, в якому збільшення становило 8,88.

У цілому, проведений аналіз демонструє позитивну динаміку в управлінні страховими резервами ПрАТ «Страхова група «ТАС», що вказує на стійкий розвиток компанії та її здатність ефективно працювати на українському страховому ринку.

Висновки до розділу 2

У даному розділі проведено детальний аналіз фінансових показників діяльності та особливостей бізнес-процесів ПрАТ «Страхова група «ТАС», що дозволяє оцінити ефективність діяльності компанії в умовах динамічного ринку та підвищених ризиків.

Протягом 2019-2023 років компанія продемонструвала стабільне зростання обсягів зібраних страхових премій. Якщо у 2019 році компанія збрала 1,47 млрд грн премій, то в 2023 році цей показник досяг 3,02 млрд грн. Це зростання на 105% за п'ять років свідчить про активну діяльність компанії на ринку страхування, збільшення клієнтської бази та зростання попиту на страхові продукти, зокрема у сферах медичного, автомобільного та майнового страхування. Успішна маркетингова стратегія компанії, а також розширення спектру страхових продуктів дозволили значно підвищити дохідність компанії.

Ефективне управління процесом оцінки ризиків дало змогу СГ «ТАС» вчасно коригувати умови страхування, що забезпечило оптимальне розподілення страхових зобов'язань. За період з 2019 по 2023 роки кількість виданих страхових полісів та валова сума підписаних страхових премій суттєво зросли: у 2019 році ця сума становила 1,6 млрд грн, а в 2023 році – 2,43 млрд грн.

Особлива увага приділяється процесу резервування коштів, який протягом аналізованого періоду дозволив значно збільшити резерви компанії. У 2019 році резерви склали 1,03 млрд грн, а в 2023 році вони зросли до 1,68 млрд грн. Це зростання на 63% забезпечило фінансову стійкість компанії та її здатність покривати свої страхові зобов'язання перед клієнтами. Важливо, що компанія використовує автоматизовані системи моніторингу резервів, що дозволяє швидко реагувати на зміну ринкової ситуації та вносити корективи в стратегію управління резервами.

Інвестування резервних коштів є ще одним важливим елементом стратегії компанії. Протягом 2019-2023 років ПрАТ «Страхова група «ТАС» активно інвестувала свої резерви у фінансові інструменти з низьким ризиком, зокрема державні облігації та банківські депозити. Доходи від інвестицій за цей період зросли з 50 млн грн у 2019 році до 364 млн грн у 2023 році, що свідчить про ефективну інвестиційну стратегію. Така диверсифікація дозволила компанії не лише зберегти резерви, а й отримати стабільний додатковий дохід, що підтримувало її фінансову стабільність.

Моніторинг і коригування резервів у компанії здійснюється на постійній основі. Протягом періоду 2019-2023 років компанія регулярно проводила стрес-тестування своїх резервів та вносила необхідні корективи для забезпечення їх адекватності. Наприклад, у 2022 році компанія збільшила резерви на 100 млн грн у зв'язку з підвищенням ризиків у сфері майнового страхування. Такий підхід забезпечує гнучкість у управлінні ризиками та дозволяє ПрАТ «Страхова група «ТАС» залишатися фінансово стабільною навіть у складних економічних умовах.

Проаналізовано основні бізнес-процеси управління страховими резервами ПрАТ «Страхова група «ТАС», які включають збір страхових премій, оцінку ризиків, резервування коштів, інвестування резервів, обробку вимог та моніторинг резервів. Усі ці процеси спрямовані на забезпечення фінансової стійкості компанії, її здатності виконувати зобов'язання перед клієнтами та підтримувати конкурентоспроможність на ринку страхування.

РОЗДІЛ 3
ОПТИМІЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСАМИ
ПІДПРИЄМСТВА ЗАДЛЯ ПОСИЛЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ
ПрАТ «СТРАХОВА ГРУПА «ТАС»

3.1 Упровадження цифрової платформи для автоматизації управління страховими резервами підприємства

Основною метою впровадження цифрової платформи для автоматизації управління страховими резервами є оптимізація управління фінансовими ресурсами, підвищення точності прогнозування, а також скорочення часу на обробку великих обсягів даних. Цей проєкт дозволить страховій компанії знизити ризики, пов'язані з людським фактором, а також підвищити загальну ефективність діяльності за рахунок зменшення операційних витрат.

Завданнями проєкту можна визначити наступні:

1. Автоматизація ключових бізнес-процесів управління страховими резервами (включає автоматичний розрахунок резервів, їх щоденний моніторинг та актуалізацію даних на основі змін страхового портфеля).
2. Інтеграція з наявними інформаційними системами компанії (дозволить забезпечити узгодженість даних з іншими бізнес-процесами, зокрема з фінансовим обліком, управлінням ризиками та клієнтським обслуговуванням).
3. Забезпечення доступу до звітності та прогнозів у режимі реального часу (керівники зможуть отримувати оновлені дані та аналітику для прийняття швидких і ефективних рішень).
4. Підвищення прозорості управлінських процесів (дозволить знизити операційні ризики і полегшить аудит та контроль за використанням страхових резервів).

Страхові компанії, особливо ті, що обслуговують великий обсяг клієнтів і мають різноманітні страхові продукти, стикаються з проблемою

ручного управління страховими резервами. Це включає трудомісткі процеси обробки даних, які є сприйнятливими до людських помилок, а також необхідність постійної актуалізації інформації. Впровадження цифрової платформи дозволить автоматизувати ці процеси, що сприятиме скороченню операційних витрат і зменшенню часу на виконання рутинних завдань.

Також варто відзначити, що цифрові платформи значно підвищують точність у прогнозуванні майбутніх виплат за страховими випадками, що дає змогу компанії формувати резерви у правильних обсягах і вчасно реагувати на зміни в страхових портфелях.

Функціональні можливості платформи:

1. Автоматичний розрахунок та формування резервів. Платформа буде автоматично розраховувати технічні резерви, резерви премій та збитків на основі поточних страхових полісів і заявлених страхових випадків. Цей процес буде повністю автоматизований і базуватиметься на статистичних даних та аналітиці ризиків.

2. Моніторинг страхових портфелів у режимі реального часу. Платформа буде постійно аналізувати зміни в страхових портфелях компанії, враховуючи нові страхові випадки, їх частоту і обсяг виплат, що дозволить коригувати резерви у разі потреби.

3. Прогнозування страхових виплат. Використовуючи сучасні алгоритми штучного інтелекту та машинного навчання, система зможе прогнозувати майбутні страхові випадки на основі історичних даних, що допоможе краще управляти страховими резервами і знижувати ймовірність дефіциту коштів.

4. Інтеграція з фінансовими та обліковими системами. Це дозволить зв'язати управління страховими резервами з загальним фінансовим обліком компанії. Вся інформація про страхові премії, резерви та виплати буде відображатися у фінансових звітах в автоматичному режимі.

5. Забезпечення прозорості та доступності звітності. Керівництво компанії матиме доступ до всіх аналітичних даних і звітів через

персоналізовані дашборди, що дозволить ефективніше приймати стратегічні рішення.

Очікувані результати впровадження проекту показано в Табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Очікувані результати впровадження цифрової платформи

Показник	До провадження платформи	Після впровадження платформи
Середній час розрахунку резервів	5 годин	30 хвилин
Обсяг людських ресурсів, залучених до процесу	5 осіб	2 особи
Точність прогнозування страхових випадків	85%	95%
Рівень ризиків неточностей через людський фактор	Високий	Низький

Проведемо оцінювання ефективності проекту шляхом розрахунку чистої приведеної вартості та індексу дохідності.

- інвестиції в проект: 500,000 грн.;
- очікуваний щорічний дохід від впровадження: 200,000 грн за рахунок зниження операційних витрат і підвищення точності прогнозування.

$$NPV = \frac{200000}{(1 + 0,15)} + \frac{200000}{(1 + 0,15)^2} - 500000$$

$$NPV = 173913 + 151229 - 500000 = -74858 \text{ грн}$$

Проект демонструє невеликий негативний результат, однак може стати ефективним у довгостроковій перспективі за умови масштабування та розширення функціональних можливостей платформи.

Індекс дохідності (PI):

$$PI = \frac{173913 + 151229}{500000} = 0,65$$

Оскільки $PI < 1$, проект потребує перегляду з точки зору збільшення його масштабів або зниження початкових інвестицій.

Для підвищення ефективності проекту можна розглянути наступні стратегії:

1. Зменшення початкових інвестицій за рахунок використання хмарних рішень або ліцензованих програмних продуктів з відкритим кодом.

2. Масштабування проекту через інтеграцію з іншими бізнес-процесами, такими як управління клієнтськими даними або обробка страхових випадків.

3. Підвищення окупності проекту шляхом залучення додаткових інвестицій або грантів на розвиток технологій у страхуванні.

На Рис. 3.1 показано схему процесу автоматизованого управління страховими резервами.

Система базуватиметься на використанні сучасних технологій, аналітичних моделей і автоматизованих систем для забезпечення точності розрахунків та своєчасності коригування резервів.

1. Інтеграція багатовимірних джерел даних

На першому етапі система збиратиме та інтегруватиме дані з різних джерел. Зовнішні дані включатимуть макроекономічні показники, ринкові індикатори та нормативні вимоги, які впливатимуть на обсяг резервів. Внутрішні дані стосуватимуться підписаних договорів страхування, обсягів страхових премій, історичних виплат та фінансових показників компанії. Аналітичні дані, такі як попередні оцінки ризиків і актуарні розрахунки, також будуть використовуватися для підвищення якості прогнозування.

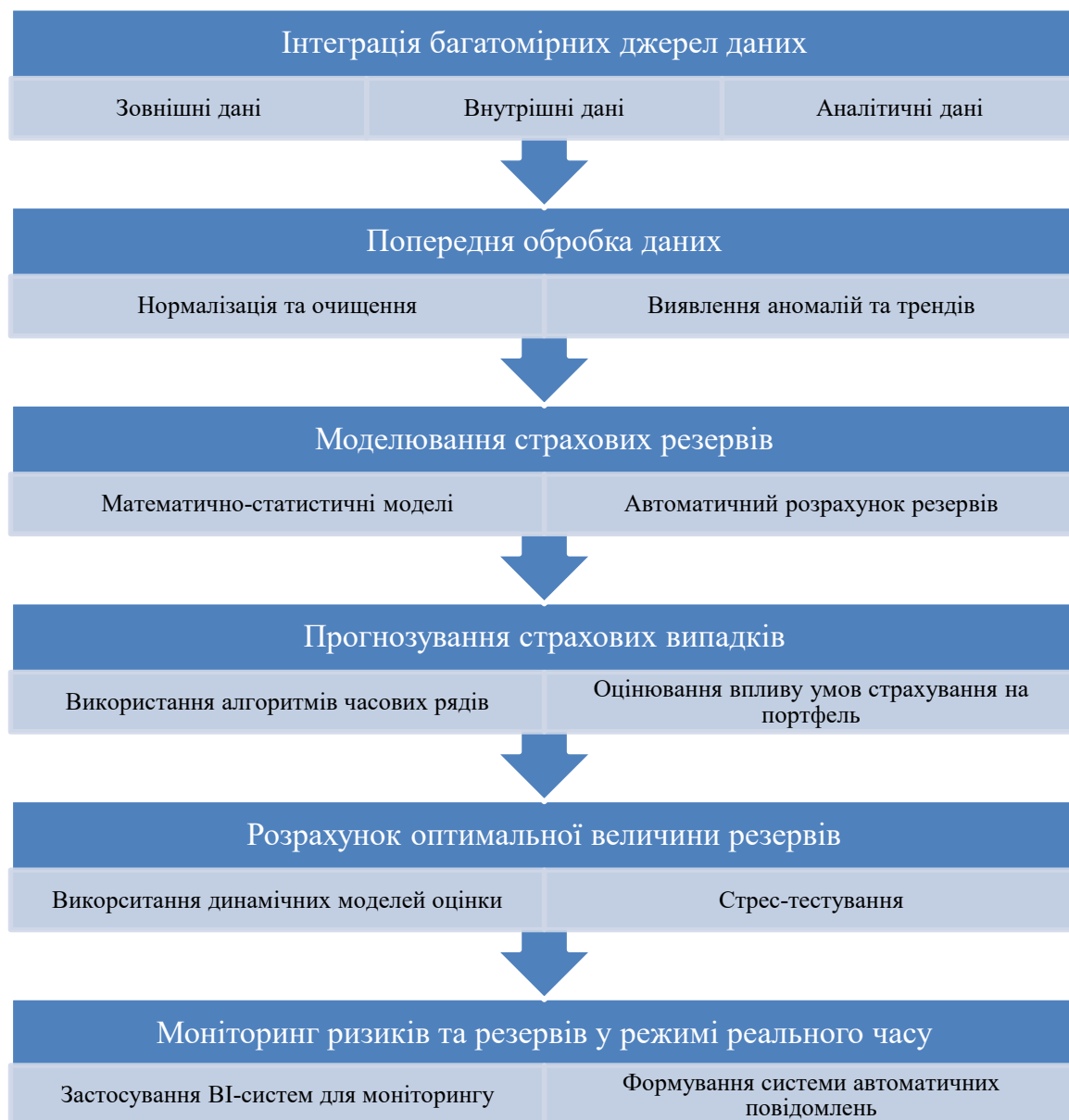

Рисунок 3.1 Схема процесу автоматизованого управління страховими резервами ПрАТ «Страхова група «ТАС»

Джерело: сформовано автором самостійно

2. Попередня обробка даних

Система здійснюватиме попередню обробку зібраних даних, включаючи їх нормалізацію, очищення від помилок і підготовку до подальшого аналізу. Це дозволить забезпечити високу точність розрахунків. Також на цьому етапі використовуватимуться алгоритми для виявлення аномалій та виявлення трендів у даних, що дасть змогу швидко реагувати на потенційні загрози.

3. Моделювання страхових резервів

На основі підготовлених даних буде проводитися моделювання страхових резервів за допомогою математичних та статистичних моделей, таких як метод Монте-Карло, логістична регресія та нейронні мережі. Це дозволить точно оцінювати ймовірність настання страхових подій і розраховувати необхідні обсяги резервів для покриття майбутніх зобов'язань.

4. Прогнозування страхових випадків

Система також здійснюватиме прогнозування страхових випадків на основі історичних даних і ринкових умов, використовуючи алгоритми часових рядів. Це дозволить передбачити ймовірні зміни у кількості страхових випадків та визначити, як нові страхові продукти або зміни умов страхування впливатимуть на загальний рівень ризику.

5. Розрахунок оптимальної величини резервів

Після моделювання система автоматично розраховуватиме оптимальний розмір резервів, використовуючи динамічні моделі, які враховуватимуть зміни в портфелі страхових зобов'язань та ринкових умовах. Оцінка адекватності резервів проводитиметься із застосуванням стохастичних методів та актуарних розрахунків для забезпечення належного рівня резервів у випадку екстремальних подій.

6. Автоматичне коригування резервів

Один з ключових елементів системи – автоматичне коригування резервів у режимі реального часу. Використовуватимуться алгоритми машинного навчання, які виявлятимуть відхилення у структурі резервів або зміни у ринкових умовах, що потребують коригування. Система буде автоматично вносити зміни, що забезпечить оперативну реакцію на ринкові загрози та підтримання фінансової стабільності компанії.

7. Моніторинг ризиків та резервів у режимі реального часу

Завдяки впровадженню спеціальних індикаторів і інтеграції з ВІ-системами, система забезпечуватиме моніторинг резервів та ризиків у режимі реального часу. Це дозволить відслідковувати критичні зміни в обсягах

резервів та миттєво реагувати на них. Автоматизовані сповіщення інформуватимуть про будь-які відхилення, що дозволить запобігти можливим втратам або нестачі резервів.

8. Інтеграція з корпоративними фінансовими системами

Всі дані про резерви будуть синхронізовані з корпоративними фінансовими системами компанії. Це включатиме автоматичну інтеграцію з системами бухгалтерського обліку, управлінського контролю та фінансової звітності, що забезпечить формування фінансових звітів відповідно до вимог регуляторів, таких як МСФЗ 17.

9. Оцінка ефективності інвестицій резервів

Система також автоматизовано відслідковуватиме ефективність інвестицій резервів. Використовуватимуться оптимізаційні моделі для управління портфелем інвестицій з метою досягнення максимальної дохідності за мінімальних ризиків. Це дозволить компанії ефективно керувати своїми резервами, отримуючи стабільний дохід і підтримуючи фінансову стійкість.

Упровадження цифрової платформи для автоматизації управління страховими резервами є важливим кроком до підвищення ефективності діяльності ПрАТ «Страхова група «ТАС». Незважаючи на те, що початкові інвестиції можуть здатися високими, у довгостроковій перспективі цей проект дозволить зменшити операційні витрати, підвищити точність у прогнозуванні страхових виплат та забезпечити прозорість процесів. Автоматизація резервів сприятиме фінансовій стабільності та зміцненню позицій компанії на ринку страхових послуг.

3.2 Модель оптимізації бізнес-процесів управління страховими резервами ПрАТ «Страхова група «ТАС»

Одним із ключових напрямків розвитку фінансово-стійких страхових компаній є оптимізація управління страховими резервами. Ефективне

управління цими ресурсами дозволяє підвищити стійкість компанії до зовнішніх ризиків та зменшити ймовірність дефіциту коштів для виплат страхових компенсацій.

Модель оптимізації бізнес-процесів управління страховими резервами, яку пропонується для впровадження у ПрАТ «Страхова група «ТАС», має на меті покращити точність прогнозування, знизити операційні витрати та підвищити загальну ефективність компанії.

Модель оптимізації включає наступні ключові елементи (рис.3.2):

1. Аналіз вхідних даних – прогнозування страхових випадків на основі історичних даних.
2. Автоматизація бізнес-процесів управління резервами – впровадження IT-рішень для автоматичного розрахунку і моніторингу резервів.
3. Моніторинг та контроль за ефективністю – оцінка ефективності управління резервами на основі ключових показників результативності (KPI).
4. Адаптація до змін – автоматичне коригування резервів у разі зміни умов страхування або економічного середовища.

Рисунок 3.2 Модель оптимізації бізнес-процесів управління страховими резервами ПрАТ «Страхова група «ТАС»

Джерело: сформовано автором самостійно

Для побудови ефективної моделі управління страховими резервами необхідно визначити наступні вхідні дані:

- обсяг страхових премій – загальна сума премій, зібраних компанією за певний період.
- кількість та розмір страхових випадків – історичні дані про кількість заявлених страхових випадків та їх середню вартість.
- ризиковий профіль клієнтів – аналіз ризиків, пов'язаних із клієнтами компанії на основі їхніх страхових портфелів.

Для автоматизації розрахунку резервів використовується наступна модель:

1. Технічні резерви (TR) розраховуються за формулою:

$$TR = \frac{\sum_{i=1}^n (P_i * R_i)}{N}$$

де P_i – страхова премія для договору i ;

R_i – загальна кількість договорів у портфелі.

2. Резерви збитків (CL) розраховуються на основі даних про збитки минулих років

3. Резерви премій (PR) визначаються на основі сум премій, які ще не були використані для виплат:

$$CL = \sum_{i=1}^n (S_i * P_i)$$

де P_i – ймовірність збитку;

S_i – сума збитків за договором.

Схема оптимізації бізнес-процесів управління страховими резервами включає наступні основні етапи (Рис. 3.3):

1. Збір даних про страхові премії, збитки та клієнтські ризики.

2. Аналіз історичних даних і прогнозування майбутніх страхових випадків за допомогою алгоритмів машинного навчання.
3. Автоматизований розрахунок резервів для кожного страхового портфеля.
4. Моніторинг та контроль резервів у реальному часі з використанням КРІ для оцінки ефективності.
5. Коригування резервів у разі зміни обсягу страхових полісів або умов договорів.

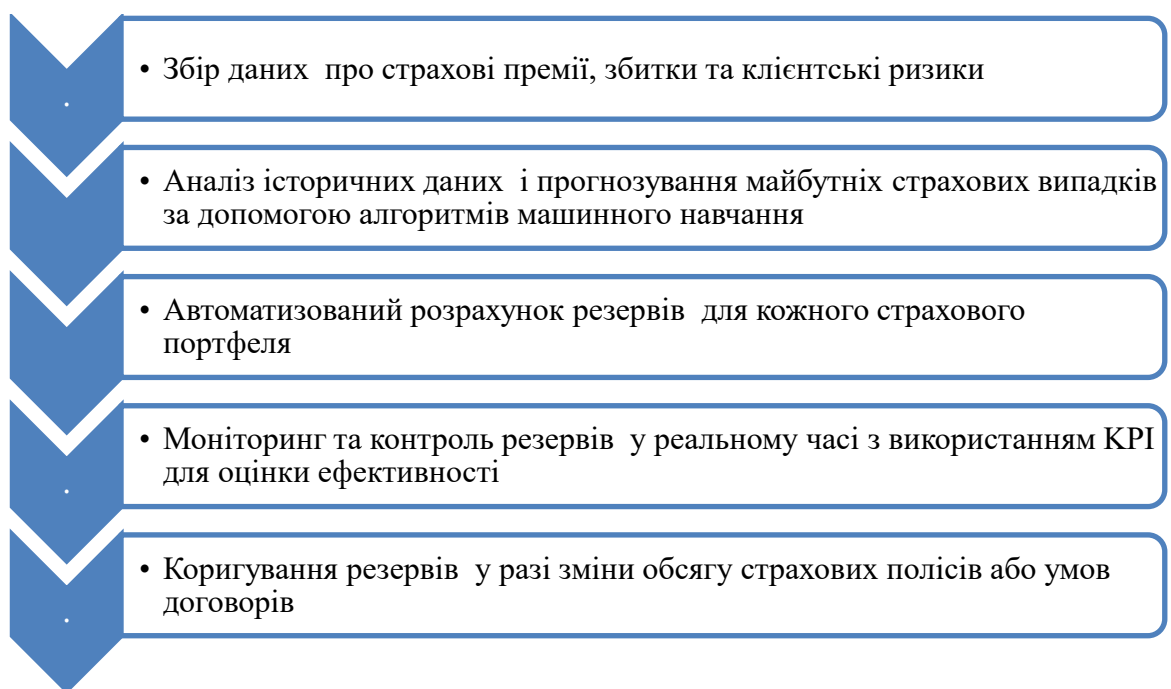

Рисунок 3.3 Схема оптимізації бізнес-процесів управління страховими резервами

Джерело: сформовано автором самостійно

Для впровадження автоматизованої системи управління страховими резервами потрібно:

- Програмне забезпечення та інтеграція: 200000 грн.
- Навчання персоналу: 50000 грн.
- Обслуговування системи: включено в щорічні операційні витрати
- Очікувані щорічні грошові потоки: 150000 грн

- Термін реалізації проекту: 3 роки.
- Ставка дисконту: 10% (при оптимізації умов проекту).

Розрахунок показників:

1. Чистий приведений дохід (NPV)

$$NPV = \frac{150000}{(1 + 0,01)} + \frac{150000}{(1 + 0,10)^2} + \frac{150000}{(1 + 0,10)^3} - 300000$$

$$NPV = 136364 + 123966 + 112696 - 300000 = 73026 \text{ грн}$$

Проект показує позитивний NPV у розмірі 73026 грн, що свідчить про його вигідність.

2. Індекс дохідності (PI) :

$$PI = \frac{136364 + 123966 + 112696}{300000} = 1,24$$

Оскільки PI більше за 1, проект є вигідним для реалізації при заданих умовах.

Проект стає вигідним вже у короткостроковій перспективі, з окупністю за три роки та позитивним NPV. Впровадження хмарних рішень та автоматизація дозволяють значно підвищити ефективність роботи компанії та знизити ризики, що робить проект привабливим для реалізації.

3.3 Оптимізація інвестиційної діяльності ПрАТ «Страхова група «ТАС»

Інвестиційний портфель ПрАТ «Страхова група «ТАС» має включати інструменти з різним рівнем ризику та дохідності, що дозволить диверсифікувати інвестиції та забезпечити стабільний дохід.

Основні інструменти:

- державні облігації з низьким ризиком та прогнозованим доходом.

- корпоративні облігації з високою дохідністю для збільшення прибутковості.
- банківські депозити для короткострокового управління ліквідністю (Табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Структура інвестиційного портфеля (оптимізований варіант)

Інструмент	Частка в портфелі, %	Середня дохідність, %
Державні облігації	40	12
Корпоративні облігацій	35	16
Банківські депозити	25	10

Для оптимізації інвестиційного портфеля використовується модель Марковіца, яка дозволяє розрахувати оптимальне співвідношення інструментів для мінімізації ризиків та максимізації дохідності.

Формула для оптимізації:

$$P = w_1 r_1 + w_2 r_2 + \dots + w_n r_n$$

де:

- P – загальна дохідність портфеля;
- w_n – вага інструменту в портфелі;
- r_n – дохідність інструменту.

Прогноз дохідності інвестиційного портфеля можна представити у вигляді сценарного аналізу, що дозволить оцінити вплив різних ринкових умов на загальну дохідність (Табл. 3.3).

Таблиця 3.3

Прогноз дохідності портфеля за різними сценаріями

Сценарій	Загальна дохідність портфеля, %	Ризик втрат, %
Оптимістичний	15	5
Реалістичний	12	10
Песимістичний	8	20

Розроблений алгоритм управління інвестиційною діяльністю дозволить адаптувати портфель залежно від ринкових умов:

1. Аналіз ринку (постійний моніторинг ринку облігацій та депозитів).
2. Оцінка дохідності (регулярний перерахунок дохідності портфеля на основі поточних ринкових даних).
3. Корекція портфеля (автоматичне коригування структури портфеля в разі зниження або підвищення ризиків).

Запропонована модель оптимізації інвестиційної діяльності ПрАТ «Страхова група «ТАС» спрямована на підвищення дохідності резервів та мінімізацію ризиків через диверсифікацію інвестиційного портфеля. Реалізація цієї моделі дозволить компанії отримувати стабільний дохід, підтримувати ліквідність і збалансованість фінансових потоків.

Оптимізація інвестиційної діяльності ПрАТ «Страхова група «ТАС» є важливим етапом для забезпечення фінансової стійкості компанії та підвищення дохідності резервів. Стратегія інвестицій має враховувати необхідність підтримання достатніх резервів для покриття страхових зобов'язань, а також мінімізацію ризиків, пов'язаних з інвестиційною діяльністю. У цьому підрозділі пропонується розробка моделі, яка дозволить ПрАТ «Страхова група «ТАС» оптимізувати інвестиційний портфель і максимізувати дохідність при мінімальних ризиках, використовуючи інструменти як державних облігацій, так і корпоративних облігацій та банківських депозитів.

Для оптимізації управління ризиками пропонується використання показника VaR (Value at Risk), який дозволяє оцінити можливі максимальні втрати портфеля з певною ймовірністю. Наприклад, для ПрАТ «Страхова група «ТАС» пропонується оцінка VaR для інвестиційного портфеля, що складається з державних облігацій, корпоративних облігацій та банківських депозитів.

Припустимо, що загальна вартість портфеля ПрАТ «Страхова група «ТАС» становить 500 млн грн, з наступною структурою:

- 40% – державні облігації;
- 35% – корпоративні облігації;
- 25% – банківські депозити.

Для оцінки ризику кожного з цих інструментів застосуємо метод VaR. Припустимо, що стандартне відхилення (волатильність) для державних облігацій становить 4%, для корпоративних облігацій – 8%, а для банківських депозитів – 2%. Використовуючи рівень довіри в 95%, розрахуємо VaR для кожного з інструментів:

- Для державних облігацій:

$$\text{VaR}_{\text{держ. облігації}} = 500 * 0,4 * 0,04 * 1,65 = 13,2 \text{ млн. грн.}$$

- Для корпоративних облігацій:

$$\text{VaR}_{\text{корп. облігації}} = 500 * 0,35 * 0,08 * 1,65 = 23,1 \text{ млн. грн.}$$

- Для банківських депозитів:

$$\text{VaR}_{\text{депозити}} = 500 * 0,25 * 0,02 * 1,65 = 4,1 \text{ млн. грн.}$$

Загальний VaR для портфеля:

$$\text{VaR}_{\text{портфеля}} = 13,2 + 23,1 + 4,1 = 40,4 \text{ млн. грн.}$$

Отже, за 95% ймовірністю, максимальні втрати портфеля ПрАТ «Страхова група «ТАС» за один рік можуть скласти 40,4 млн грн. Цей показник дозволить компанії краще оцінити ризики й визначити допустимі рівні втрат у рамках інвестиційної стратегії.

ПрАТ «Страхова група «ТАС» може використовувати додаткові інструменти для хеджування ризиків, зокрема, похідні фінансові інструменти, такі як опціони або ф'ючерси на державні облігації. Це дозволить застрахуватися від можливих негативних коливань ринку та зменшити ризики портфеля.

Наприклад, компанія може придбати опціони на продаж державних облігацій на випадок падіння їхньої вартості. Якщо ринок облігацій

знизиться, ПрАТ «Страхова група «ТАС» зможе продати ці облігації за фіксованою ціною, зберігаючи свої інвестиції від значних втрат.

Для оцінки ефективності управління інвестиційним портфелем ПрАТ «Страхова група «ТАС» можна використовувати показник Sharpe Ratio, який відображає, наскільки добре портфель управляється з точки зору співвідношення дохідності до ризику. Припустимо, що середня дохідність портфеля СГ «ТАС» за останній рік склала 12%, безризикова ставка (дохідність державних облігацій) – 5%, а волатильність портфеля – 6%.

Розрахуємо показник Sharpe Ratio:

$$Sharpe\ Ratio = \frac{12\% - 5\%}{6\%} = 1,17$$

Показник Sharpe Ratio у розмірі 1,17 свідчить про те, що інвестиційний портфель компанії управляється ефективно, оскільки дохідність перевищує рівень ризику. Це дає можливість порівняти ефективність цього портфеля з іншими варіантами інвестування та зробити висновки щодо доцільності поточної стратегії.

Важливим аспектом оптимізації інвестиційної діяльності ПрАТ «Страхова група «ТАС» є вибір між активним і пасивним управлінням портфелем. При активному управлінні компанія постійно коригує структуру портфеля відповідно до ринкових змін, намагаючись максимізувати дохідність. Це вимагає значних аналітичних ресурсів і активного моніторингу ринку. Наприклад, у разі різких змін ставок на державні облігації, компанія може вчасно перевести частину активів у менш ризикові інструменти або ж навпаки, скористатися зростанням дохідності.

З іншого боку, пасивне управління передбачає довгострокове тримання активів із мінімальними змінами в структурі портфеля. Для ПрАТ «Страхова група «ТАС» доцільно застосовувати змішану стратегію, поєднуючи активне управління для інструментів з високою волатильністю (корпоративні облігації) та пасивне для стабільних інструментів (державні облігації та банківські депозити).

Запропоновані методи оптимізації інвестиційної діяльності ПрАТ «Страхова група «ТАС» дозволяють забезпечити ефективне управління портфелем, враховуючи як дохідність, так і ризики. Розрахунок показника VaR дає змогу компанії оцінювати максимальні можливі втрати й приймати обґрунтовані рішення щодо корекції структури портфеля. Використання інструментів хеджування ризиків і показників ефективності, таких як Sharpe Ratio, дозволяє компанії досягати збалансованості між ризиком і дохідністю.

Висновки до розділу 3

У Розділі 3 були запропоновано конкретні заходи для вдосконалення управління страховими резервами та оптимізації інвестиційної діяльності ПрАТ «Страхова група «ТАС». Результати досліджень свідчать про те, що впровадження цифрової платформи для автоматизації процесів управління страховими резервами значно підвищить ефективність операційної діяльності компанії. Запропоновані рішення включають автоматизацію розрахунку резервів, моніторинг страхових портфелів у режимі реального часу, прогнозування страхових виплат за допомогою алгоритмів штучного інтелекту та інтеграцію цих процесів з корпоративними фінансовими системами. Це дозволить зменшити операційні витрати, підвищити точність прогнозування і знизити ризики, пов'язані з людським фактором.

Окремо було розглянуто модель оптимізації інвестиційного портфеля компанії, яка спрямована на досягнення збалансованості між дохідністю та ризиками. Завдяки диверсифікації портфеля, що включає державні облігації, корпоративні облігації та банківські депозити, ПрАТ «Страхова група «ТАС» зможе забезпечити стабільний дохід і мінімізувати втрати під час коливань на фінансових ринках. Застосування методів оцінки ризику, таких як VaR, а також розрахунок показників ефективності, таких як Sharpe Ratio, дозволить компанії краще контролювати ризики і підвищувати дохідність своїх інвестицій.

Запропоновані стратегії активного та пасивного управління інвестиційним портфелем нададуть ПрАТ «Страхова група «ТАС» можливість гнучко реагувати на зміни ринкових умов та максимізувати дохідність портфеля при мінімізації ризиків. Активне управління буде застосовуватися для інструментів з високою волатильністю, тоді як пасивне управління використовуватиметься для стабільних інструментів, що забезпечить довгострокову фінансову стабільність компанії.

Отже, впровадження зазначених рекомендацій дозволить ПрАТ «Страхова група «ТАС» досягти більшої фінансової стійкості, підвищити ефективність управління резервами та інвестиціями, а також забезпечити конкурентні переваги на ринку страхових послуг.

РОЗДІЛ 4

ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ

4.1 Стан охорони праці ПрАТ «Страхова група «ТАС»

Охорона праці є невід'ємною складовою діяльності ПрАТ «Страхова група «ТАС» і спрямована на створення безпечних та комфортних умов праці для співробітників, що дозволяє підтримувати високу ефективність роботи та забезпечує відповідність діяльності законодавчим нормам. У сфері фінансових послуг, зокрема у страхуванні, охорона праці зосереджена на зменшенні стресу, покращенні умов роботи в офісах та запобіганні професійним захворюванням.

Відповідно до чинного законодавства України, зокрема Закону України «Про охорону праці» та Кодексу законів про працю України, підприємство реалізує системний підхід до управління охороною праці.

У ПрАТ «Страхова група «ТАС» створена система безпеки, яка охоплює кілька ключових аспектів:

1. Основну увагу приділено забезпеченню ергономічності робочих місць, дотриманню норм освітлення, вентиляції, температурного режиму та організації робочого простору, що дозволяє мінімізувати фізичне та психологічне навантаження на працівників.

2. Для співробітників регулярно проводяться інструктажі з питань безпеки праці, тренінги з надання першої медичної допомоги, а також навчання з евакуації в надзвичайних ситуаціях. Особливу увагу приділено працівникам, які працюють із клієнтами та виконують стресові завдання.

3. Постійно проводяться перевірки робочих місць щодо відповідності санітарним і технічним нормам, а також регулярна оцінка потенційних ризиків для здоров'я персоналу.

Для забезпечення цих заходів, компанія виділяє кошти на охорону праці, що становлять не менше 0,5% від фонду оплати праці (ФОП). Аналіз фінансування заходів з охорони праці за останні п'ять років представлено в Табл. 4.1.

Таблиця 4.1

Фінансування заходів охорони праці ПрАТ «Страхова група «ТАС»
за період 2019-2023 рр., тис. грн.

Роки	ФОП, тис. грн.	Сума фінансування 0,5% від ФОП, тис. грн.	Абсолютне відхилення, тис. грн.
2019	46620	228,10	-
2020	47150	235,75	+7,65
2021	49800	249,00	+13,25
2022	52300	261,50	+12,50
2023	55100	275,50	+14,00

Згідно з представленими даними, зростання ФОП дозволило збільшити фінансування заходів з охорони праці. Це позитивно вплинуло на якість реалізованих програм безпеки та комфорту на робочих місцях.

Компанія постійно оновлює підходи до управління охороною праці відповідно до сучасних викликів. Наприклад, в умовах пандемії COVID-19 було впроваджено додаткові заходи, спрямовані на захист здоров'я працівників: забезпечення засобами індивідуального захисту, організація дистанційної роботи та регулярна дезінфекція офісних приміщень.

ПрАТ «Страхова група «ТАС» також демонструє відповідальне ставлення до соціального захисту працівників, забезпечуючи страхування їхнього життя та здоров'я. Це підсилює довіру співробітників до компанії та сприяє формуванню стабільного трудового колективу.

Ефективність системи охорони праці підтверджується відсутністю нещасних випадків чи порушень техніки безпеки за останні п'ять років. Таким чином, ПрАТ «Страхова група «ТАС» демонструє високий рівень організації охорони праці, який забезпечує комфортні умови для персоналу та відповідає найкращим практикам у галузі.

4.2 Використання механізму страхової відповідальності за завдану шкоду

Механізм страхової відповідальності за завдану шкоду є одним із ключових інструментів забезпечення фінансового захисту фізичних та юридичних осіб, які постраждали від різних видів небезпек (детальніше у [26]). Цей механізм дозволяє не лише компенсувати збитки потерпілим, але й стимулювати відповідальних осіб до зменшення ризиків та підвищення рівня безпеки.

В Україні механізм страхової відповідальності регулюється низкою законодавчих актів, зокрема Законом України «Про страхування», Цивільним кодексом України та іншими нормативними документами. Основна мета цього механізму полягає в забезпеченні компенсації шкоди, завданої життю, здоров'ю чи майну потерпілих осіб, а також охороні їх законних інтересів.

Механізм реалізується через укладення договорів страхування відповідальності між страхувальником і страховиком. Згідно з умовами таких договорів, страховик бере на себе обов'язок компенсувати збитки потерпілим у разі настання страхового випадку. До основних видів страхової відповідальності належать:

1. Страхування цивільно-правової відповідальності власників транспортних засобів (ОСЦПВ). Цей вид страхування є обов'язковим і дозволяє компенсувати шкоду, завдану життю, здоров'ю або майну третіх осіб у разі дорожньо-транспортних пригод.

2. Страхування професійної відповідальності. Застосовується до осіб, чия професійна діяльність може призвести до завдання шкоди клієнтам (наприклад, медичні працівники, аудитори, юристи).

3. Екологічне страхування. Передбачає відшкодування збитків, завданих навколишньому середовищу внаслідок діяльності суб'єктів господарювання.

4. Добровільне страхування відповідальності. Цей вид страхування дозволяє підприємствам і фізичним особам убезпечити себе від можливих ризиків завдання шкоди, що не охоплюються обов'язковим страхуванням.

У разі настання страхового випадку потерпілий подає до страховика заяву на відшкодування шкоди разом із необхідними документами, що підтверджують завдані збитки. Страховик проводить розслідування обставин події, оцінює розмір шкоди та здійснює виплату компенсації відповідно до умов договору.

ПрАТ «Страхова група «ТАС» активно застосовує механізм страхової відповідальності у своїй діяльності, забезпечуючи фінансовий захист клієнтів у випадках завдання шкоди. Зокрема, компанія пропонує широкий спектр страхових продуктів, що охоплюють різні аспекти відповідальності, включаючи ОСЦПВ, страхування професійної та екологічної відповідальності.

Протягом останніх п'яти років компанія здійснила понад 50 тис. страхових виплат у межах договорів страхування відповідальності, загальна сума яких перевищила 1,8 млрд грн. Це свідчить про високу довіру клієнтів та ефективність системи відшкодування збитків.

Механізм страхової відповідальності сприяє зниженню соціальної напруги в суспільстві, оскільки забезпечує фінансову підтримку потерпілим у кризових ситуаціях. Для суб'єктів господарювання страхування відповідальності є не лише інструментом захисту, а й стимулом для зменшення ризиків шляхом дотримання стандартів безпеки.

Таким чином, механізм страхової відповідальності є важливим елементом системи управління ризиками. ПрАТ «Страхова група «ТАС» через ефективне використання цього механізму сприяє посиленню фінансової стабільності своїх клієнтів, зменшенню негативних наслідків небезпечних ситуацій і підвищенню рівня соціальної відповідальності у суспільстві.

Висновки до розділу 4

У розділі 4 проаналізовано стан охорони праці ПрАТ «Страхова група «ТАС». Описано, що зростання фонду оплати праці дозволило збільшити фінансування заходів з охорони праці. Це позитивно вплинуло на якість реалізованих програм безпеки та комфорту на робочих місцях. Ефективність системи охорони праці підтверджується відсутністю нещасних випадків чи порушень техніки безпеки за останні п'ять років.

ПрАТ «Страхова група «ТАС» активно застосовує механізм страхової відповідальності у своїй діяльності, забезпечуючи фінансовий захист клієнтів у випадках завдання шкоди. Зокрема, компанія пропонує широкий спектр страхових продуктів, що охоплюють різні аспекти відповідальності, включаючи ОСЦПВ, страхування професійної та екологічної відповідальності.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

У результаті проведеного дослідження було всебічно проаналізовано актуальні аспекти управління бізнес-процесами та фінансовою стійкістю підприємства на прикладі ПрАТ «Страхова група «ТАС».

1. У кваліфікаційній роботі магістра бізнес-процеси визначено як сукупність взаємопов'язаних дій, спрямованих на досягнення стратегічних цілей підприємства. Розкрито їхню ключову роль у трансформації ресурсів у продукти або послуги, які створюють цінність для клієнтів. Показано, що бізнес-процеси є динамічними і потребують постійного аналізу та вдосконалення, щоб відповідати змінним умовам ринку. Зазначено, що ефективне управління бізнес-процесами дозволяє підприємствам залишатися конкурентоспроможними, мінімізуючи витрати та підвищуючи якість продукції чи послуг.

2. У дослідженні показано, що страхові резерви є фундаментальним елементом фінансової стабільності страховиків. Вони гарантують виконання зобов'язань компанії перед клієнтами навіть у разі великих виплат за страховими випадками. Описано класифікацію резервів, включаючи резерви незароблених премій, заявлених, але не виплачених збитків та резерви катастроф. Показано, що методи формування резервів, такі як актуарний аналіз та методи згладжування, дозволяють знизити ризики та забезпечити їх достатній рівень для покриття можливих зобов'язань.

3. Фінансова стійкість описана як здатність підприємства виконувати свої зобов'язання, підтримувати платоспроможність і забезпечувати стабільний розвиток. У роботі виявлено, що вона залежить від співвідношення власного та позикового капіталу, ефективності управління активами та структурою фінансування. Розглянуто, як грамотне управління капіталом і активами може знизити боргове навантаження та мінімізувати ризики, що робить підприємство більш стійким до економічних змін.

4. У дослідженні наведено детальний опис діяльності компанії, яка є одним із лідерів страхового ринку України. Показано, що ПрАТ «Страхова група «ТАС» має розгалужену структуру, що включає центральний офіс, регіональні підрозділи та агентську мережу. ПрАТ «Страхова група «ТАС» є одним із лідерів ринку страхування України, пропонуючи понад 100 різноманітних страхових продуктів. У 2023 році загальна вартість активів компанії становила 3 908,1 млн грн, що демонструє значне зростання порівняно з 2 105,9 млн грн у 2019 році. Власний капітал зріс з 610,9 млн грн у 2019 році до 904,8 млн грн у 2023 році. Зазначено, що компанія активно впроваджує цифрові технології, такі як онлайн-сервіси, що підвищують ефективність роботи та зручність для клієнтів. Аналіз фінансової звітності компанії підтверджує стабільне зростання її активів і капіталізації.

5. Розглянуто специфіку управління страховими резервами, яка включає централізоване планування та моніторинг. Показано, що автоматизація процесів дозволяє знизити ризики помилок і підвищити оперативність ухвалення рішень. Управління страховими резервами базується на чітко визначених процесах формування, аналізу та моніторингу. У 2023 році страхові резерви компанії становили 2 632,4 млн грн, що є значним зростанням порівняно з 1 380,6 млн грн у 2019 році. Впровадження автоматизованих систем управління резервами дозволило компанії скоротити час обробки документів клієнтів, зокрема заявки на страхові виплати обробляються в середньому за 3-5 днів, що суттєво покращує клієнтський досвід. Ці показники підтверджують ефективність процесів управління страховими резервами. Підкреслено важливість відповідності процесів управління резервами до регуляторних вимог, що сприяє забезпеченню платоспроможності компанії.

6. Проведено детальний аналіз ефективності бізнес-процесів компанії, включаючи їхню фінансову результативність. Показано, що зростання обсягів резервів і покращення фінансових показників є результатом цілеспрямованого управління. Проведений аналіз фінансової

звітності компанії показав, що чисті зароблені страхові премії у 2023 році становили 1 473,7 млн грн, що на 28% більше, ніж у 2019 році (1 149,3 млн грн). Загальні доходи компанії зросли з 1 746,4 млн грн у 2019 році до 2 308,6 млн грн у 2023 році. Оборотні активи компанії у 2023 році становили 1 169,0 млн грн, що свідчить про ефективне управління ліквідністю та підтримання достатнього рівня страхових резервів для покриття зобов'язань. Ці показники підтверджують стабільне фінансове зростання компанії та ефективність процесів управління. Виокремлено основні проблеми в управлінні резервами, такі як ризики недостатності резервів у разі великих збитків, та запропоновано шляхи їх вирішення.

7. Запропоновано впровадження цифрової платформи, яка забезпечить автоматизацію обробки даних, облік та аналіз резервів. Очікується, що це рішення дозволить зменшити час на виконання операцій, знизити витрати і підвищити точність прогнозів. Показано, що інтеграція цифрових технологій може значно підвищити конкурентоспроможність компанії.

8. Розроблено модель оптимізації бізнес-процесів, яка включає поетапний підхід до вдосконалення резервного управління. Модель базується на використанні сучасних аналітичних інструментів і передбачає інтеграцію новітніх інформаційних систем. Очікується, що впровадження цієї моделі дозволить досягти більшої прозорості у використанні резервів і підвищить фінансову стійкість компанії.

9. Досліджено потенціал оптимізації інвестиційної діяльності через диверсифікацію активів і впровадження нових фінансових інструментів. Показано, що ефективне управління інвестиціями може забезпечити додаткові джерела доходу для компанії та підвищити її ліквідність. Зазначено важливість врахування ринкових ризиків у процесі інвестування.

10. Проаналізовано систему охорони праці в компанії, яка включає контроль за дотриманням норм безпеки та регулярне навчання персоналу. Зазначено, що впровадження внутрішніх стандартів з охорони праці сприяє

зниженню рівня виробничих ризиків і підвищує продуктивність співробітників.

11. Описано механізми застосування страхової відповідальності для захисту інтересів компанії та її клієнтів. Зазначено, що страхова відповідальність сприяє зменшенню ризиків підприємства, зокрема в разі непередбачуваних подій. Показано, що це також підвищує довіру клієнтів і зміцнює репутацію компанії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Драган О. І. Підходи до формування системи управління бізнес-процесами на підприємстві. *Ефективна економіка*. 2019. № 2. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7238>
2. Олексій В.В. Бізнес-процеси на підприємстві: аналіз та оптимізація. Кваліфікаційна робота. Західноукраїнський національний університет, Тернопіль, 2022. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/46449/1/%D0%9E%D0%91%D0%90%D0%B7%D0%BC-21%20%D0%9E%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%96%D0%B9%20%D0%92..pdf>
3. Корзаченко, О.В. (2013). Оптимізація бізнес-процесів українських підприємств: проблеми та перспективи. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер.: Економічні науки*, (3), С. 64-69.
4. Коваленко Н., Манжула В. (2021). Реінжиніринг бізнес-процесів як інструмент розвитку підприємства. *Економіка та суспільство*, (33). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-33-84>
5. Чернікова Н., Долина Р., Діденко О. (2022). Удосконалення поняття бізнес-процесів підприємств в умовах цифрових змін. *Економічний простір*, (181), 158-161. URL: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/181-27>
6. Данченко О. Б. (2017). Практичні аспекти реінжинірингу бізнес-процесів: навчальний посібник. *Університет економіки та права «КРОК»*
7. Ситник Г. (2012). Класифікація бізнес-процесів підприємства торгівлі на основі процесного підходу. *Схід*. URL: <http://dspace.nbu.gov.ua/handle/123456789/62561>
8. Параниця Н. В., Параниця С. П., Буличов О. С. Методологія моделювання бізнес-процесів. *Економіка та держава*. 2022. № 3. С. 59–62. DOI: [10.32702/2306-6806.2022.3.59](https://doi.org/10.32702/2306-6806.2022.3.59)

9. Багорка Д., Верцева А. (2024). Управління бізнес-процесами та методи їх вдосконалення для забезпечення інноваційного розвитку підприємств. *Економіка та суспільство*, (66). URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-66-40>
10. Панухник О. В., Голич Н.В. Реалії розвитку малого бізнесу Тернопільщини в умовах інституційної невизначеності. *Інноваційна економіка*. Тернопіль, ТНТУ імені Івана Пулюя, 2019. №1-2'2019[78]. С. 162-167
11. Мельник Л. М. Особливості управління бізнес-процесами будівельної організації. Матеріали VIII науково-технічної конференції „Інформаційні моделі, системи та технології“, 9-10 грудня 2020 року. Т. : ТНТУ, 2020. С. 9.
12. Закон України «Про страхування»: Закон України від 7 березня 1996 р. № 85/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр>
13. Національний стандарт бухгалтерського обліку 17 «Страхування» (2018). URL: <https://www.president.gov.ua/documents/1652018-24462>
14. Постанова Національного банку України «Про затвердження Положення про порядок формування та використання страхових резервів» (2019). URL: <https://www.bank.gov.ua/document/1234567890>
15. Bláhová, M., & Majtánová, A. (2020). Technical reserves in the insurance services: Comparison of national limits in the selected EU countries. *Acta Scientiarum Polonorum* , 19(1), 5-14
16. Beard, R. E. (2021). Technical reserves in non-life insurance with particular reference to motor insurance. *ASTIN Bulletin* , 51(1), Pp.123-145
17. Формування страхових резервів у фінансовому та податковому обліку страховика. Журнал «Вісник податкової служби України». URL: <https://ips.ligazakon.net/document/DG110423>
18. Левкович О. В., Калашнікова Ю. М. Фінансова стійкість як передумова інноваційного розвитку підприємства. *Ефективна економіка*. 2021. № 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8776>

19. Філімоненков О.С. Фінанси підприємства: навч. посібн., К., Кондор, 2005, 400 с.
20. Фінансовий аналіз: навч. посібн., К, КНЕУ, 2009, 323 с.
21. Бланк І.О. Основи фінансового менеджменту : підручник. К., Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2010, 476 с.
22. Хачатрян В.В., Усова Л.С. Фактори, що впливають на фінансовий стан підприємства. URL: <http://intkonf.org/ken-hachatryan-vv-usova-ls-faktori-schovplivayut-na-finansoviy-stand-pidpriemstva/>
23. Мних Є.В., Барабаш Н.С. Фінансовий аналіз: підручник. К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. 358 с.
24. Чепка В.В., Матяш О.К. Фінансова стійкість підприємства: сутність та фактори впливу. Економіка і суспільство. 2017. № 12. С. 649–655
25. Гарасим П. М., Журавель Г. П., Хомин П. Я. Курс фінансового обліку : навч. посіб. Київ : Знання, 2007. 566 с.
26. Безпека в надзвичайних ситуаціях. Методичний посібник для здобувачів освітнього ступеня «магістр» всіх спеціальностей денної та заочної (дистанційної) форм навчання / укл.: Стручок В. С. Тернопіль: ФОП Паляниця В. А., 2022. 156 с.
27. Гаєць В. М., Кизим М. О., Клебанова Т. С., Чернях О. І. Моделювання економічної безпеки: держава, регіон, підприємство: монографія, 2016, 240 с.
28. Коптева Г.М. Дефініція поняття «економічна безпека підприємства»: основні підходи та особливості. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2019, Випуск 6 (23), С. 297-302.
29. Андрушків Б.М., Малюта Л. Я. Економічна та майнова безпека бізнесу : навчальний посібник, 2016, 180 с.
30. Волошина А.Р. Ризик-менеджмент в системі економічної безпеки підприємства. Економіка і менеджмент 2021: Перспективи інтеграції та інноваційного розвитку. Том 6. Взаємодія фінансового ринку та реального

сектору економіки; економічна безпека та управління ризиками, 2022, С. 66-68.

31. Вороніна В.Л. Економічна безпека підприємств: сутність, фактори впливу та методи захисту. Економіка та управління підприємствами, 2018, Випуск 25. С. 207-218.

32. Автоматизація бізнес-процесів: навч. посіб. / [Бунке, О. С, Новіков П. В.] за заг. ред. Сірий, О. А. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2021. 22 с.

33. Древецький, В. В, Швець, Ф. Д, Нетепчук, В. В. Управління бізнеспроцесами: навч. пос. Рівне. Національний університет водного господарства та природокористування. 2014.

34. Тігарєва, В. А., Станкевич, І. В.. Аналіз існуючих підходів та методів оцінювання бізнес-процесів підприємств та організацій. Вісник КрНУ імені Михайла Остроградського. 2016. вип. 3 (98). ч. 1. С. 113–122

35. Актуальні проблеми економіки та управління в епоху глобальних викликів і загроз. Нац. метал. академія України в 2-х томах: зб. мат.-лів всеукр. наук.- практ. конф. 2018. Т.1, 390 с.

36. Біла книга. Майбутнє регулювання ринку страхування в Україні. Київ: НБУ, 2020. 28 с. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/White_paper_insurance_pr_2020-04-30.pdf?v=4

37. В ЄС прийнята Стратегія цифрових фінансів: єдині правила і нагляд за страховиками, фінтех і банками Insurance TOP . 2020. № 6(74). С. 24. URL: <https://forinsurer.com/files/file00693.pdf>

38. Віленчук О.М. Аграрне страхування в Україні: парадигма становлення та стратегія розвитку : монографія. Житомир : О.О. Євенок, 2019. 380 с.

39. Волосович С.В., Фоміна О.В. Технологічні інновації на страховому ринку. Вісник КНЕУ. 2018. № 5. С. 124–137

40. Гарасимлюк, М. В., Запишна. А. С. Формування інноваційної стратегії розвитку підприємств. Регіональна економіка 2022, № 3. С. 118-125
41. Заволока Л.О., Колеснік Є.О., Сіліна І.С. Інновації на ринку страхових послуг. Економіка та управління підприємствами. Випуск 19. 2018. С. 195-200
42. Галушак В.В. Інновації як чинник підвищення ефективності страхової діяльності. Причорноморські економічні студії. Випуск 46-2. 2019. С. 53-58
43. Віленчук О.М. Інноваційні стратегії управління діяльністю страхових компаній: міжнародний та національний контексти. Вісник ХДУ Серія Економічні науки, № 41 (2021). С. 65-70
44. Український інститут майбутнього. Україна 2030Е – країна з розвинутою цифровою економікою. URL: <https://strategy.uifuture.org/kraina-zrozvinutoyu-cifrovoyu-ekonomikoyu.html#6-2-2>
45. Фінансовий ринок: підручн.: у 2-х т. / кер. авт. кол. і наук. ред. Ю. М. Коваленко. Ірпінь: УДФСУ, 2018. Т. 1. 442 с.
46. Чуницька І.І., Богріновцева Л. М. Особливості діяльності страхових компаній на фінансовому ринку України в умовах воєнного стану. Інфраструктура ринку. 2023. Вип. 71. С. 251-258. URL: http://www.marketinfr.od.ua/journals/2023/71_2023/46.pdf
47. Шубенко І. А. Тенденції діджиталізації на страховому ринку України. Бізнесінформ. 2020. № 2. С. 273-279.
48. Самошкіна І. Д. Розвиток діджиталізації страхового ринку України. Економіка та суспільство. 2022. № 41. С. 1-6.
49. Полторак А. С., Мельник О. І., Баришевська І. В. Фінансова безпека страхового ринку України. Modern Economics. 2021. № 28. С 110-117.

ДОДАТКИ